Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 502 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ) 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1885 7 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	գանձման արժէք	200
» » վեցամսեայ	»	100
» » եռամսեայ	»	50
Գաւառաց » և օտարաց Թղթատարով տարեկան	»	240
Գաւառաց համար և օտարաց Թղթատարով վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք	56
» » վեցամսեայ		28

Դասը գրկանաց յղացման թիւրքերէն ... հրատարակութեան վրայ է. Խմբագրութեանս գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԳԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գործակալ-Ըբեան չէրամ, Գարա-քէօյ, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏ Պ. ՊՐԻՍՈՆԻ ՃԱՌԸ

Պ. Պրիսոն սեպտ. 8ին Բարիզի 10րդ Շրջանակին ընտրողաց առջեւ բանախօսութիւն մ'ընելով, պարզեց Կառավարութեան հայեացքն օրուան խնդրոց և ապագային մէջ յուզելի խնդրոց վրայ, ընդհանուր ընտրութեանց առթիւ։ Պ. Պրիսոն պնդեց թէ, երբ Միապետականք կը միանան Հանրապետութեան վրայ վերջնական և վճռական յարձակում մ'ընելու համար, Հանրապետականաց պարտքն է փոխադարձ զիջումներով և միութեամբ դիմել ընդհանուր քուէակութեան վճռոյն։ Ժողովրդեան մեծագոյն մասն անտարբեր է հանրապետական խմբակաց մէջ արտայայտեալ կարծեաց տարբերութեան։ Ազատականաց անհամաձայնութենէն ո՛չ Զափաւորք օգտած են երբեք, ո՛չ ալ Արմատականք, այլ երկուքեան հաւասարապէս վնասուած են։ Փափաքելի է որ մէն մի Նահանգի մէջ Հանրապետականք քուէարկեն ընտրելեաց միակ ցանկի մը վրայ, և իրարու մրցակից ցանկեր չլինին, ինչպէս վախ կայ թէ պիտի լինին։ Նախարարութիւնք կը հսկէ որպէս զի ընտրութիւնք ազատօրէն կատարուին։ Նախորդ կառավարութեանց անհոգութեան շնորհիւ, Ֆրանսա կորուսած էր իւր սահմանագլուխներ, իւր բանակ, իւր բերդեր, իւր թնդանօթներ, իւր վարկ և չուանէր դպրոցներ։ Հանրապետութիւնը վերականգնեց արեւելեան (գերմանական) սահմանագլուխն, և ամրացուց զԲարիզ, հաստատեց ազգային բանակ մը, կանգնեց հազարաւոր դպրոցներ, ի գործ դրաւ մեծամեծ հանրօգուտ շինութիւններ, օրինադրեց տպագրական ազատութիւն և հանրային գումարման ազատութիւն, արհեստաւորաց միութիւններն օրինաւորեց, քաջալերեց խնայողական հաստատութիւններն և կազմակերպեց պարտաւորիչ և աշխարհական դաստիարակութիւնն։ Հանրապետութիւնն այժմ զբաղեալ է աւելի արդարապէս բաշխելու հանրային բեռերը, (տուրքերն,) և բարձրացնելու ժողովրդեան բարոյականն ու բարեկեցութիւնը։ 1870ի աղէտն ապացոյց մ'է թէ կառավարութիւնք կրնան խաբուիլ արտաքին զօրութեան նշաններէն, և չտեսնել տըկարութեան և կազմալուծութեան տարրերը։ Կառավարութեան պաշտօնը պէտք է լինի համերաշխութիւն մը հաստատել ընկերութեան մակերեւոյթին և աշխատասէր ստորին դասերուն միջեւ։ Առանց ասոր, ազգ մը չի կըրնար դիմադրել չարաբախտութեան յարձակմանց, կամ օգուտ քաղել դէպքերուն ընթացքէն։

Դալով կրօնային խնդրոյն, Պ. Պրիսոն դիտել տուաւ թէ ամենէն զօրեղ և հաստատամիտ քաղաքագէտներն իսկ, ի Ֆրանսա և արտաքոյ Ֆրանսայի, բոլորովին վարանոտ դիրք մ'ունին այս խնդրոյ առջեւ։ Փափուկ գործ մ'է խառնուիլ անհատական խիղճերու, զորս յարգել ամեն կառավարութեան առաջին պարտքն է։ Ֆրանսական Ցեղափոխութիւնը ծագում առաւ խղճի ազատութեան սկզբունքէն, և Ցեղափոխութեան դժբախտութիւնն այն եղաւ որ պարտաւորեցաւ մաքառիլ (պապական) Եկեղեցւոյն զօրութեան դէմ, որ խիղճերու մեծագոյն հարըստահարիչն է զոր աշխարհս երբեք տեսած լինի։ Ֆրանսացի օրէնսդիրք երբեք իրապէս չեն հարուածած կրօնն։ Ինչ յառաջդիմութիւններ գիտութիւնը կատարած լինի, անձնական հաւատքն ո՛չ միայն պիտի մնայ յարգանաց արժանի զգացումը մը, այլ նաև երբեւ իրողութիւն մը զոր ո՛չ մէկ Կառավարութիւն կրնայ անկարեւոր քանակութիւն մը համարել։ Եկեղեցին, որ երբեմն կ'իշխէր ամեն բանի վրայ և կը տնօրինէր ամեն ինչ, մինչեւ իսկ գիտութիւնը, նուիթապէս սահմանափակեալ ասպարէզի մը վրայ միայն կրնայ գործել այժմ։ Եկեղեցական և քաղաքական շահուց բաժանումն հետզհետէ յառաջ կը տարուի. և ինչ որ կը մնայ, քաղաքական կուսակցութիւն մ'է, որ կրօնի անուամբ կը բանայ հալածման աղաղակն ամեն անգամ որ քաղաքային կամ աշխարհային ընկերութիւնը պահանջէ իւր իրաւունքներ։

Այդ կուսակցութիւն սատագիւ օժանդակներ կը գտնէ կղերին մէջ, և այս պատճառաւ, կարճ կտրելու համար կղերական-քաղաքական կուսակցութեան մը հնարքները, շատեր կը փափաքանան անմիջապէս բաժնել Եկեղեցին և Պետութիւնը, ջնջելով Կրօնից Նախարարութիւն, այսինքն կրօնի պաշտօնէից յատկացեալ պետական թոշակներն։ Այս է արդարեւ նպատակակէտը, զոր առաջի աչաց պարտինք ունենալ միշտ. բայց խնդիրն յոյժ խառնաշփոթ և բազմաճղի է, և շատեր կը վախնան թէ այս բաժանմամբ Եկեղեցին, հաւատացելոց խնամքին թողուած և առ Պետութիւնն ամեն նկատումէ, ամեն կապանքէ ազատուած, առաւել ահեղ ոյժ մը պիտի դառնայ։ Այս երկիւղք անհիմն չեն, թէեւ կարելի է որ Եկեղեցւոյ և Պետութեան բաժանմամբ հերձուածի ոգի մը ծագի, որուն սովորաբար ենթակայ են իրենք իրենց թողուած Եկեղեցիները։ Կարելի է նաև թէ, ժողովուրդը չուզելով դրամ տալ կղերականաց երբ անոր կիրառութեան վրայ հսկողութիւն չի կրնար ի գործ դնել, եկեղեցականք պարտաւորուին խոնարհիլ իրենց ծուխերուն կամաց առջեւ, որով այժմեան զօրաւոր կեդրոնացումն, որ շնորհիւ Ֆրանսայի կղերն՝ ապրուստի մասին անհոգ՝ կրնայ միակ զօրագունդի մը պէս յառաջ խաղալ կեդրոնէն տրուած միակ հրամանով մը, դադրի, և տեղի տայ տարբեր ոգւոյ մը գաւառային կղերին կողմէ։ Բայց զիարդ և լինի, Ֆրանսացւոց մեծամասնութիւնն այժմ անպատրաստ է անմիջական բաժանման Եկեղեցւոյ և Պետութեան։ Շատ խելացի քաղաքացիներ կը վախնան թէ Եկեղեցին՝ ինքնիրեն թողուած՝ կրնայ մեծ վտանգ մը դառնալ։ Խնդրոյն պարագայք ըստ բաւականին չեն քննուած դեռ, և հարկ է այս մասին հրահանգել քուէարկու ժողովուրդն։ Առ այժմ, կառավարութիւնը զօրեղապէս պիտի պաշտպանէ քաղաքային կամ աշխարհային ընկերութեան իրաւունքներն՝ եկեղեցականներն հեռի պահելով փորձանքներէն և քաղաքական խնդիրներէն, պարտականութիւն զոր չի թերանար ի գործ դնել [illegible] նախարարութիւն մը, որ իւր աշխարհային կոչման մէջ վերահաստատեց զԲանթէօն։

Դալով արտաքին աշխարհավարութեան, Հանրապետութեան միակ փափաքն է Խաղաղութիւն, որուն հետ բարձրալի բաներն են Ֆրանսայի պէս ազգի մը իրաւունքն եղած արժանապատուութիւնն, որ ձեռք կը բերուի Դաստիարակութեան ծաւալմամբ, փոխադրութեան միջոցներու աճեցում, Ելեւմտից վիճակին բարւոքում, և առանց որոց Ազգն ոչինչ կշիռ կ'ունենայ, և պաշտպանողական հոծ բանակ մը։ Կայ հիմակ այնպիսի բանակ մը, որ Ֆրանսայի պարծանքն է, և միշտ պատրաստ է պաշտպանելու ազգային դրօշն, [illegible] հաստատ առաջադրութեամբ։ Ցակալին հարկ է կանոնաւորել զինուորական ծառայութիւնը, ջնջել կամաւորութեան դրութիւնն, և կազմել գաղթային բանակ մը, մեծ մաս մը առնելով գաղթային բնիկ տարրերէն։ Գաղթային աշխարհավարութեան դալով, Հանրապետութիւնը թերացած կը լինի իւր պարտաւորութեան մէջ եթէ արտաքին խառնաշփոթութեանց հետամուտ լինի՝ ներքին դժուարութիւններէ խոյս տալու կամ կեղծ փառք մը փաստելու համար։ Բայց Հանրապետութիւնը պարտի միանգամայն զգուշանալ իւր զօրաց ու նաւատորմիղ ձեռք բերած յաջողութիւններն ոչնչացնելու տխմարութենէն։ Պարտաւոր են գաղթային նոր ձեռնարկութիւնք։ Հարկ է սակայն պաշտպանել ինչ որ Հայրենեաց ինչքն ու ժառանգութիւնն եղած է, և ջանալ ըստ կարի քիչ ծախսով [illegible] և աւելի շահաւէտ [illegible] գաղթին։ Մատակասքարի գործն այժմ վերջացած է, և թէպէտ Չինաստանի հետ խաղաղութեան կնքումը դիւրացուցած էր Թոնքինի խնդրոյն կարգադրումը, տակաւին կան դժուարութիւնք, որոց առիթ տուած է Աննամի Թագաւորին Մայրաքաղաքէն (Հիւէէն) փախուստն (*)։ Ո՛չ յոյժ յառաջ պէտք է լինինք, ո՛չ ալ յոյժ յետոյ, ապագային մէջ յուսախաբութիւն չունենալու համար։

Ի վերջ իւր բանախօսութեան, Պ. Պրիսոն խօսեցաւ ինկատ առնուլ եկամտի վրայ տուրքի մը հաստատման ծրագիրն, և սպառնացաւ Ֆրանսայէն արտաքսել միապետական թեկնածուներն։ Այս վերջին կէտի վրայ հետեւեալ կերպիւ խօսեցաւ.

«Այն գործ զոր կը կատարէ Հանրապետութիւնն՝ արտաքին միջամտութիւն պէտք չէ կրէ։ Ազգ մը յոյժ զօրաւոր է երբ ունենայ՝ ազատութեան, բարեկարգութեան, և հանդարտութեան հետ՝ յառաջդիմութեան կանոնաւոր գործիքն ու միջոցներն։ Այս մեծ առաւելութիւնք կրնան ապահով լինել յայնժամ եւեթ երբ երկրին օրինաւոր կառավարութիւնն յարգուի։ Ուստի, երկիրը կառավարողներուն պարտքն է թոյլ չտալ որ կառավարութեան ձեւէն [illegible] ենթարկի, կամ մինչեւ իսկ խնդրոյ ներքեւ դրուի՝ ինչ ինչ թալուն և զաղտադողի շարժմանց հեղինակներուն կողմէ։ Աններկեւղ կրնանք դիտել փոքրիկ խմբակներն և անոնց փոքրիկ մեքենայութիւններն այնպիսի անձնաւորութեանց շուրջ, որք զինքեանս ըստ բաւականին պատուուած չեն համարիր «քաղաքացի» տիտղոսով, (և կը կրեն միապետական տիտղոսներ)։ Անոնք սատագիւ կարող չեն ծանր վնաս պատճառել կանոնաւոր կառավարութեան մը, որ կրկին և կրկին կը հաչակուի և կը նուիրագործուի ընտրողաց քուէներովը։

«Բայց այս փոքրիկ մեքենայութիւնք եթէ ո՛չ յոյժ վնասակար, կրնան սակայն ի վերջոյ ազդել հանրային կարծեաց վրայ, և արգելք լինել գործոց յառաջդիմութեան։ Այդ շարժման հեղինակներն ի՞նչ ունին տալու ի փոխարէն հանդարտութեան զոր վայելած ենք 15 տարիներէ ի հետէ։ Դիւրին է մէկ բառով սահմանել ինչ որ նոքա պիտի տան Ֆրանսական ժողովրդեան.—Ցեղափոխական Ցեղափոխութիւն մը, այն է՝ նոր խառնաշփոթութեամբք և նոր անկարգութեամբք արտասուրեալ յեղափոխութիւն մը։

«Մօտերս իսկ իմ բարեկամ (Ներքին գործոց Նախարար) Պ. Ալլէն Դարժէ, ի Լը Ման խօսեցաւ Լուարի բանակին անկեալ մարտիկներուն յիշատակին նուիրեալ արձանին մերկացման առթիւ։ Ֆրանսայի ազգային պաշտպանութեան ժամանակի անձնուիրութիւններն յիշեց այնպիսի սրտայուզութեամբ մը, ուր ամենքս ալ հաղորդ էինք։ Բայց ո՞վ սաստկորդեց երկիրն այդ ձախողանաց ու դժբախտութեանց։ Ո՞չ արդեօք Պոնաբարդեանց և Օրլէանեանց միութեամբ 1870ին կազմեալ Նախարարութիւնն, որ այն յիմարական պատերազմն հրատարակեց։ Այդ թշուառութիւնք ո՞չ արդեօք գործն էին միացեալ Պոնաբարդեանց և Օրլէանեանց, որոց ադահութիւնն ու փառասիրութիւնը կեղակարծ միութեան մը մղած էր զանոնք։

«Այո՛, հազիւ 15 տարի յառաջ, գործի վրայ տեսանք այս երեւելի (միապետական) աշխարհավարներն, այս կարող մարդիկն, որք երկիր մը կառավարելու արուեստին մենաշնորհն ունենալ կը կարծէին, որք միայն զիտէին թէ Դիւանագիտութիւն, Պատերազմ և Ելեւմուտք բառերուն նշանակութիւնը։ Բոլոր ասոնք նոցա ձեռաց մէջ կորան և ոչնչացան մէկ շաբթուան մէջ իսկ։ Ֆրանսա կը ճանչէ զանոնք ա՛յնչափ լաւ, որ կը զգուշանայ նոցա քաղաքական ճարպիկութենէն։ 1870 և 77 տարիներն (յորժամ Մաք-Մահօն յիշխանութիւն կոչեց Միապետականները) բաւ եղան մեզ համար։ Եւ եթէ այն դասեր զորս այդ երկու թըւականներուն ստացան (Միապետականք՝) բաւ չէր եղած իրենց համար, պիտի պարտաւորինք ստանձնել անոնց նոր դաս մ'եւս տալու աշխատութիւնը։»

(*) Հեռագիրն երէկ ծանոյց թէ փախչող Թագաւորին տեղ Ֆրանսացիք նոր Թագաւոր մը «անուաներ» են։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ. Ռայխսանձայկէր Պերլինի պաշտօնական լրագիրն իւր սեպտ. 10 թուով կը հրատարակէ զայն Ծանուցագիր, զոր օգոստ. 31 ին Վարձինէ Մատրիտ ուղղած է Պիզմարք Իշխանն, ի պատասխանի օգոստ. 19 թուով [illegible], որ կը բողոքէր ընդդէմ գերմանական արարքներու ի Կարոլեան կղզիս։ Պ. Պիզմարքի Ծանուցագիրը կը հաստատէ թէ յիշեալ կղզեաց մէջ երկար ժամանակէ հետէ կան գերմանական առեւտրական բազմաթիւ տուներ։ Բանից այս հաստատութիւնք խնդրեցին գերմանական կառավարութենէն իւր պաշտպանութեան ներքեւ առնուլ նոյն կղզիներն, և անշուշտ չէին ուղղեր այսպիսի խնդրուած մը, եթէ կարծէին թէ Կարոլեանք սպանիական հող պէտք է նկատուէին։ Քննութիւնն որ եղաւ սոյն առաջարկութեանց առթիւ՝ հաստատեց պաշտօնապէս թէ գերմանական տուներէն զատ, որք թուով և կարեւորութեամբ ամենէն գերազանց են, նոյն կղզեաց վրայ կան միայն քանի մը անգլիական տուներ, և թէ չկայ ո՛չ մէկ սպանիական տուն։ Գերման կառավարութիւնք կը մերժէր իւր հպատակաց այս առաջարկութիւններն, եթէ կարծէր թէ Սպանիա կրնար յաւակնիլ իրաւունք ունենալու այն կղզեաց վրայ։ Մինչեւ այս տարի ո՛չ մէկ օտար կառավարութիւն վեհապետական իրաւունքներ ի գործ դրած է Կարոլեան կղզեաց վրայ։ Պ. Պիզմարք կ'ապացուցանէ թէ 1874ին Հոնկ-Քոնկի սպանիական հիւպատոսին փորձած փորձը պաշտօնական դիրք մը բռնելու ի Կարոլեանս՝ 1875ին մերժուեցաւ Գերմանիոյ և Անգլիոյ կողմէ միաբան Ծանուցագրով մը։ Սպանիա բնաւ ո՛ և է ձեռնարկ չըրաւ ապացուցանելու թէ մտադիր է վեհապետական իրաւունք ի գործ դնել Կարոլեանց վրայ։ Ուստի, Կայսերական Կառավարութիւնն ո՛ և է գրաւման ըղձակցում չստանալով, իրաւամբ և անկեղծութեամբ գործեց երբ հրամայեց Կայսրութեան հովանաւորութեան ներքեւ առնուլ Կարոլեան կղզեաց գերմանական տուները։ Գերման Կառավարութիւնք պատրաստ է սակայն քննել սպանիական պահանջումները բարեկամական բանակցութեանց մէջ, և կը սպասէ որ իրեն հաղորդուին Սպանիոյ փաստերն, հաստատող թէ իւր վեհապետութեան իրաւունքներ հիմնաւոր են։ Եթէ այս ընթացքով կարգադրութիւն մը չգտնուի, Կայսերական Կառավարութիւնք պատրաստ է նաև՝ իրաւաբանական խնդրոյն լուծման համար՝ դիմել երկուց կողմանց բարեկամ տէրութեան մը իրաւարարութեան։ Մնաց որ, խնդիրն այնքան կարեւոր չէ որպէս զի Կայս. Կառավարութիւնն ուրիշ չեղիլ հաշտարար և բարեկամական տրամադրութիւններէն, որոց միշտ հետեւած է Սպանիոյ նկատմամբ իւր աշխարհավարութեան մէջ։

ԵԳԻՊՏՈՍ. Աէօսսէրվէ չոգենաւէն եւ Ալ Մոնքասա չոգենաւը բերաւ Աղեքսանդրիա 545,000 անգլ. ոսկւոյ մետաղեայ դրամ, ի հաշիւ Ընդհ. Պարտուց Ցանձնաժողովոյն, [illegible] հրկիզելոց և արկածելոց պիտի վճարէր 5 292,820 Ֆրանքի հատուցումն, որոյ չափ մեծ գումար մինչեւ այն օրը չէր կրցած վճարուիլ մէկ աւուր մէջ։

—Բամպակի հունձքը կրծող ոչնչացող միջատ մը ծանր վնաս կը պատճառէ այժմ Եգիպտոսի զանազան կողմերը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. Ջիւլֆիքարի կրճին անգլ. կամ ռուսական քարտէսներուն վրայ ակնարկ մը նետել բաւ է ցուցնելու համար թէ անգլ. դաշնիճը ձեռք բերած է բաւական զիջում մը, ըստ որում Ռուսիա թողած է բուն իսկ կիրճին ամբողջն և վերապահած է քանի մը կէտեր միայն, որք անհրաժեշտ էին հարաւէն ի հիւսիս իւր հաղորդակցութեանց պահպանման համար։ Մարուչաք ևս Աֆղանաց կը մնայ, իսկ Բէնչտեհ վերջնապէս կ'անցնի Ռուսիոյ։ —Այս կարգադրութիւն հիմնովին որոշուած էր արդէն Պ. Կլատսդոնի օրով, և Պահպանողականաց մնաց միայն իրենց ձեռօք նուիրագործել համաձայնութիւն մը զոր «աղէտալից» և «անպատուաբեր» կը հաչակէին մինչ ընդդիմադիր էին։

ՌՈՒՍԻԱ. Հէյմաթ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ թէ Տորպաթի Նահանգին մէջ, ուր բոլոր դատաստանութիւնք գերմաներէն լեզուով կը կատարուէին ցարդ, Ռուսաց աշխարհագրութեան դատաստանութիւնն՝ ըստ նորոգ կարգադրութեան Ռուսիոյ Ներքին գործոց Նախարարութեան՝ ռուսերէն պիտի տրուի անպատճառ։

—Ռուսքիյ Կուրիէր կը գրէ թէ Կոստանդին Նիքոլայեւիչ մեծ դուքսն օգոստոս 27 ին հասաւ Սիմֆէրոպօլ, ուր տեղէն պիտի անցնի Եաթա և աչքէ պիտի անցունէ Սեւ Ծովու նաւահանգիստները։

—Նովոյէ Վրէմիա կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ Արտաքին Նախարար Ն. Խ. Դը Գիրս և Իշխան զօրապետ Սվիատոպոլք Միրսքի զօրավարը Վիեննա հասան։ Այս վերջինս, քիչ մը ժամանակ Վիեննա մնալէ յետոյ, կ'երթայ Տիֆլիս։

—Ռուսիոյ պատերազմական Նախարարն ինչ ինչ գործերու համար Եւրոպա կը մեկնի մօտերս։

—Քորէնգակէ կը հեռագրեն Ռուսքիյ Կուրիէրի թէ օգոստոս 23 ին անդ հասան Ռուսիոյ Ջարն ու Ջարուհին։ Տանիմարքայի Թագաւորն և Յունաց Թագաւորն և Տանի-

—= 145 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ԹԱԽԲՈՅ ԼԻՃԸ

—Մաուրիներուն մէջ, ըսաւ Բայ-Բումու, գլխու փոխարէն գլուխ է։

—Նախ այս կանոյքն առաջարկէ քուրմիդ փոխարէն, ըսաւ Կլէնարվան ցոյց տալով զտիկին Էլէնա և Մարի Կրանթ։

Տիկին Էլէնա ուզեց իւր ամուսնոյն քով վազել, հազարապետը թող չտուաւ։

—Այս երկու տիկնայք, յարեց Կլէնարվան ակնածարար խոնարհելով դէպ ի տիկին Էլէնա և Մարի Կրանթ, բարձր աստիճան ունին իրենց երկրին մէջ։

Բայ-Բումու պաղութեամբ իւր կալանաւորին նայեցաւ. չար ժպիտ մ'անցաւ շրթունքին վրայէն. բայց գրեթէ խսկոյն զսպեց, և գրգռեալ ձայնիւ մը պատասխանեց։

—Անիծեա՛լ Եւրոպացի, գիս խաբե՞լ կը յուսաս սուտ խօսքերով։ Կը կարծես թէ Բայ-Բումուի աչերը չե՞ն կրնար սիրտերուն խորը կարդալ։

Եւ ցուցնելով զտիկին Էլէնա,

—Ասա՛ կինդ, ըսաւ։

—Ո՛չ, իմս, գոչեց Քարա-Թէթէ։

Յետոյ ետ մղելով կալանաւորները, ձեռքը տիկին Էլէնայի վրայ երկնցուց, որ խակոյն տժգունեցաւ դողէն։

—Եղուա՛րդ, գոչեց տարաբաղդ կինը չուարեալ։

Կլէնարվան, առանց խօսք մ'արտասանելու, թեւը վեր վերցուց։ Հրացան մը պայթեցաւ. Քարա-Թէթէ գետինն ընկաւ դիտապաստ։

Հրացանին բոմբիւնը լսելնուն պէս, բնիկները դուրս վազեցին հիւղերէն. բաւը վայրկենի մը մէջ լցուեցաւ բազմութեամբ. հազար ձեռք բարձրացան տարաբաղդ կալանաւորաց վրայ։ Կլէնարվանի ատրճանակը խլեցաւ ձեռքէն։

Բայ-Բումու տարօրէն նայուած մ'արձակեց Կլէնարվանի վրայ. յետոյ մի ձեռքովն սպանիչը ծածկեց, միւսովն ալ ամբոխըն արգիլեց, որ կալանաւորաց վրայ կը խուժէր։

—Թապո՜ւ, Թապո՜ւ, գոչեց։

Այս խօսքի վրայ խուժանը կանգ առաւ Կլէնարվանի և ընկերաց առջեւ, որք գերբնական զօրութենէ մը պահպանուեցան առժամապէս։

Քանի մը վայրկեան յետոյ վերստին Ուարէ-Աթուա տարուեցան, որ բանտի տեղ կը ծառայէր անոնց։ Բայց Ռոպէրթ Կրանթ և Ժաք Բականէլ անոնց հետ չէին։

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՄԱՈՒՐԻ ՊԵՏԻ ՄԸ ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բայ-Բումու, Նոր-Զելանտայի մէջ բաւական յաճախ տեսնուած օրինակի մը համեմատ, ցեղային ատրճանին տէր սրբերի տիտղոսն ալ կը կրէր, և եթէ այն՝ կրնար Թապուի [illegible]ութիւնը ծաւալել անձանց և իրաց վրայ։

Պոլինեսեան ցեղէ ժողովրդոց մէջ՝ Թապուին անմիջական արդիւնքն է ամեն յարաբերութիւն կամ կիրառութիւն արգիլել Թապուացեալ անձին կամ նիւթին հետ։ Ըստ մաուրիական կրօնի, ով որ Թապու հրատարակեալ բանի մը ձեռք դպցնէ, Աստուծոյ ցասումը կը գրգռէ, և մահուամբ կը պատժուի իբրեւ սրբապիղծ։ Եթէ Աստուած յապաղէ զիւր վրէժխնդրութիւն, քուրմերը կը փութացնեն։

Թապուն շատ անգամ աշխարհավարական նպատակներով կը գործադրի պետերուն կողմէ. երբեմն ալ առանձնական կենաց սովորական վիճակներէ կը ծագի։ Բնիկ մը, շատ պարագայից մէջ, կը Թապուանայ քանի մ'օր. օրինակի համար, երբոր իւր մազերը կարէ, տուն շինէ, մահացու մը հիւանդութենէ բանալի, մեռնի։ Եթէ գետակի մը ձուկերը կամ պտտուղ տունկերն աննախատեսաբար շատ ուտուելով սպառսպառ հատնելու վտանգ սպառնան, Թապու կը հրատարակուին պաշտպանողական կամ խնայողական նպատակաւ։ Եթէ պետ մը զինքը ձանձրացնող մարտիկն իւր տունէն հեռացնել ուզէ, Թապու կը հրատարակէ զայն. եթէ օտար նաւուն մը յարաբերութիւններն իւր շահուն միայն ծառայեցնել ուզէ, Թապու կը հրատարակէ զայն. եթէ եւրոպացի վաճառականէ մը գոհ չլինելով՝ ամեն յարաբերութենէ արգիլել ուզէ զայն, Թապու կը հրատարակէ, ըստ օրինակի Թագաւորաց հին «վէթոյ»ին։

Երբոր մարդ մը կամ իր մը Թապու հըրատարակուի, ոչ ոք կրնայ անոր դպչիլ։ Երբոր բնիկ մ'այդ արգելքին ենթարկի, ինչ ինչ ուտելիքներէ կը զրկուի սահմանեալ ժամանակի մը մէջ։ Երբոր արձակուի այդ խիստ պահեցողութենէ, եթէ հարուստ է, իւր ծառաները կ'օգնեն իրեն՝ կոկորդն ի վար խոթելով այն կերակուրներն որոց չկրնար ձեռք դպցնել. իսկ եթէ աղքատ է, կը պարտաւորի անոնց պէս բերնովը վերցնել այն ուտելիքներն, և այսպէս Թապուն կ'անասնացնէ զայն։

Վերջապէս, այս զարմանալի սովորութիւն կը վարէ կամ կը փոփոխէ Նոր-Զելանտացւոց ամեն գործերը։ Աստուածային անդուլ միջամտութիւն մ'է ընկերական կենաց մէջ։ Օրինաց ուժ ունի, և կրնայ ըսուիլ թէ բնիկներուն բովանդակ օրինագիրքն, որոյ վրայ կարելի չէ վիճել կամ դիտողութիւն ընել, Թապուի յաճախ գործածութեան մէջ կը կայանայ։

Դալով Ուարէ-Աթուայի մէջ փակեալ կալանաւորաց Թապուին, խուժանին կատաղութենէն զանոնք ազատելու համար դրուած կամածին Թապու մ'էր։ Բնիկներէն ոմանք, Բայ-Բումուի բարեկամք և կուսակիցք, յանկարծ կանգ առեր էին իրենց պետին ձայնին և պաշտպաներ էին կալանաւորները։

Սակայն Կլէնարվան ինքզինք չէր խաբեր պատիր յոյսերով. գիտէր թէ իւր մահուամբ միայն կրնար վճարուիլ պետի մ'սպանութիւնը։ Վայրենի ժողովրդոց մէջ, մահն երկար չարչարանաց վախճան մ'է միշտ։ Հետեւաբար, Կլէնարվան կ'սպասէր դառն կտտանօք քաւել զայն օրինաւոր զայրոյթ որ զինքը էր զիւր բազուկ, բայց կը յուսար որ Բայ-Բումուի ցասումն իւր վրայ միայն կը ծանրանար։

Աւելորդ է ըսել թէ դժնդակ գիշեր մ'անցուցին ինքն և ընկերներն։ Անհնար է նկարագրել անոնց կրած դառն տագնապն ու անձկութիւնն։ Խեղճ Ռոպէրթ և Բականէլ երեւան չէին ելած։ Կարելի՞ էր երկբայիլ անոնց վիճակին վրայ. բնիկներուն վրիժառութեան առաջին զոհերն եղած էին։ Ամեն յոյս կորած էր, մինչեւ իսկ Մաք Նապսի սրտին մէջ, որ դիւրաւ յուսահատիլ չէր գիտեր։ Ջօն Մանկլս խելքը թըռցնելու վրայ էր տեսնելով Մարի Կրանթի յուսահատական թախիծն իւր եղբօր կորուստին վրայ։ Կլէնարվան կը յիշէր տիկին Էլէնայի այն սարսափելի խնդիրն, որ չարչարանքէ կամ գերութենէ զերծ մնալու համար կ'ուզէր իւր ձեռքէն մեռնիլ։ Պիտի կրնա՞ր ունենալ զայդ սոսկալի քաջութիւն։

Եւ Մարի Կրանթ, ի՞նչ իրաւունքով սպանել, կը խորհէր Ջօն կեղեքեալ սրտիւ։

Փախուստի դալով, պարզապէս անհնարին էր։ Տասն մարտիկք, յոտից ցգլուխ զինեալ, կը հսկէին Ուարէ-Աթուայի դրան առջեւ։

Փետրվար 13 ին, բնաւ հաղորդակցութիւն տեղի չունեցաւ ընդ մէջ բնիկներուն և Թապուացեալ կալանաւորաց։ Տնակին մէջ բաւական նպարեղէն կար, բայց տարաբաղդներն հազիւ ձեռք դպցուցին անոնց։ Քաղցը կ'անհետանար սրտատանջ տագնապին առջեւ։ Օրն անցաւ առանց փոփոխութիւն կամ յոյս մը բերելու։ Անշուշտ՝ մեռեալ պետին թաղման և իրենց կտտամահ սպանման ժամն ի միասին պիտի հնչէր։

Սակայն, թէեւ Կլէնարվան չէր երկբայեր թէ փոխանակութեան գաղափարն հեռացած էր Բայ-Բումուէն, հազարապետը տակաւին յուսոյ նշոյլ մը կը պահէր այս կէտի վրայ։

—Ո՞վ գիտէ, կ'ըսէր յիշեցնելով Կլէնարվանի զայն ապաւորութիւն, զոր Քարա-Թէթէի սպանումն ըրած էր պետին վրայ, ո՞վ գիտէ թէ Բայ-Բումու սրտին մէջէն դոհ եղած չէ ձեռնէ։

Բայց Մաք Նապսի դիտողութեանց հակառակ, Կլէնարվան ոչ եւս կ'ուզէր յուսալ։ Հետեւեալ օրն ալ անցաւ առանց որ և է պատրաստութեանց։ Աւասիկ այս յապաղման պատճառը։

Մաուրիք կը հաւատան թէ մեռեալ մարդուն հոգին երեք օր անոր մարմնոյն մէջ կը բնակի, այս պատճառաւ երեք անգամ քսան-չորս ժամ անթաղ կը մնայ դիակն։ Այս աւանդական սովորութիւն պահուեցաւ իւր բոլոր ճշդութեամբ։

(Շարունակելի)

մարքայի դահաժառանգ իշխանը դիմաւորե-ցին նոյա ։ Իսկ ծովեզերքի վրայ Կայսեր և Կայսրուհւոյն ընդ առաջ եկան արքայական ընտանիքը, նախարարները, զինուորական և քաղաքական բարձր պաշտօնեայներ, և ռուսական դեսպանն իւր ընտանիքով։ Ամբողջ քաղաքը դրօշակներով ծածկուած էր ։

—Թիֆլիսէն կը հեռագրեն Բեդրսպուրգի լրագրաց թէ ռուսական վաճառականութիւնը մեծ յառաջդիմութիւն կ'ընէ Պարսկաստանի մէջ․ ռուսական շաքարն այժմ աւելի յարգի է Ֆրանսականէն և աւելի աժան գնով կը վաճառուի ։

— Բէչէն կը հեռագրեն Նովոյէի թէ սաստիկ երաշտի պատճառաւ բրինձի հունձքը խիստ վնասուած է ։ Մետաքսի արդիւնաբերութիւնն եւս յոյժ անգոհացուցիչ է ։ Կիլանի հրապարակներու վրայ մեծ յաջողութեամբ յառաջ կ'երթայ ռուսական վաճառականութիւնն և այս տարի կրկնապատիկ պարսիկ վաճառականներ գացած են Նիժնի-Նով Կորոդի տօնավաճառին մասնակցելու ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը յիշուի թէ Պատրիարքական և Առաջնորդական հրովարտակաց անփոփոխ տրուելուն առթիւ, ըստ որոշման Ազգ․ Երեսփոխանական Ժողովոյ, Խառն Ժողովը շնորհակալեաց Ուղերձ մը մատուցած էր Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին, զայն Օգոստ․ Սուլթանին ներկայելու խնդրանօք ։

Արդ, Դատական և Կրօնական գործոց նախարար վսեմ․ Հասան Ֆէհմի փաշա՝ Բարձր․ Սայիտ փաշայի կողմէ իրեն հաղորդուած ծանուցագրի մը համաձայն՝ պաշտօնագիր մ'ուղղելով մեր [illegible] թէ յիշեալ շնորհակալեաց Ուղերձն Օգոստ․ Սուլթանին մատուցուած և Ն․ Կ․ Վեհափառութեան բարձր գոհունակութեան արժանացած է ։

Ս․ Երուսաղէմայ առաքելական Աթոռն Թափուր կը մնայ այս պահուս, Տ․ Եսայի Ս․ Պատրիարքի վախճանմամբ, և այս պարագային մէջ, ըստ Ներքին Կանոնագրի Ս․ Աթոռոյն, ինչ ինչ գործողութիւնք կան կատարելի որոց ձեռնարկած է անշուշտ Միաբանութիւնն ։

Ուստի մեր կողմէ հարկ կը համարինք այդ Կանոնագրի քանի մը յօդուածները ներկայել մեր ընթերցողաց։

Այս Կանոնագիր ծրագրուած է Միաբանական յատուկ Յանձնախմբի մը միջոցաւ, խորհրդակցութեամբ ազգային պատուիրակ Վսեմ Ստեփան փաշայի, և Միաբանական Ընդհանուր Ժողովէն ընդունուած ու Ազգ․ Ժողովէն վաւերացուած է։

ՔԱՂՈՒԱԾ Ի ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԵՆԷ ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ Ս․ ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ Ի Ս․ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Յօդ․ 27․— Երբ Պատրիարքի վախճանմամբ Առաքելական Աթոռը Թափուր մնայ, պատրիարքական փոխանորդ յարաբերութեանց Տեսուչը՝ որ Պատրիարքի հիւանդութեան ժամանակ միայնակ կը փոխանորդէր անոր պաշտօնին, անմիջապէս կը հրաւիրէ Լուսարարապետն և Ընդհ․ Ժողովոյ ատենապետն առժամեայ յանձնախումբ կազմել պատրիարքական փոխանորդութեան․ և սա՝ Միաբանական Ընդհ․ Ժողով գումարել փութալով՝ նախ եօթն անձերէ բաղկացեալ քննիչ յանձնախումբ մը ընտրել կուտայ, որ պաշտօն ունի Տնօրէն Խորհրդոյ հետ Պատրիարքի գոյքն և ընդհանրապէս Պատրիարքարանի մէջ գտնուած ամեն բան գիր առնուլ և կնքով ներքեւ պահելով տեղեկագիր մատուցանել Ընդհ․ Ժողովոյ Միաբանութեան (յօդ․ 19, 20) և ապա պատրիարքական Տեղակալը, որ քուէից բացարձակ առաւելութեամբ կ'ընտրուի միանուն քուէով, և որ մինչեւ իւր ընտրութեան հաստատութեան պաշտօնագրոյն Կ․ Պոլսէն գալը՝ վերոյիշեալ առժամեայ Պատրիարքական փոխանորդութեան յանձնախմբին իբր անդամ կը գործէ, բայց պաշտօնագրոյն հասնելէն ետքը՝ յիշեալ յանձնախմբին պաշտօնը կը վերջանայ, և անդամներէ իւրաքանչիւրն իւր մասնաւոր պաշտօնին դառնալով՝ Տեղակալը կը վարէ Պատրիարքական իշխանութիւնն ըստ 28րդ յօդուածոյ ։

Յօդ․ 28․— Պատրիարքի վախճանման պատճառաւ, ընտրուած Տեղակալին պաշտօնն է Պատրիարքի ընտրական գործողութեանց նախագահել և մինչեւ ցդահակալութիւն նորընտիր Պատրիարքի անոր պաշտօնը վարել ըստ կանոնագրի Միաբանութեան ։

Յօդ․ 27 Ս․ Երուսաղէմի առաքելական Աթոռոյ Պատրիարքը Ազգ․ Երեսփ․ Ժողովոյ կ'ընտրուի Միաբանութեան ներկայած ընտրելեաց մէջէն, որոց ցուցակը կը պատրաստուի հետեւեալ կերպով ։

Նախ՝ Միաբանական Ընդհ․ Ժողով կը գումարի Միաբանութեան ամբողջ եկեղեցական անդամոց կիսէն գէթ մէկ աւելի թուով, եւ ընդ նախագահութեամբ պատրիարքական Տեղակալի որ կը յիշեցունէ ժողովականաց պատրիարքական ընտրելութեան արժանաւորութեան հանգամանքը և կը հրաւիրէ զնոսա խղճի մտօք կատարել իրենց ընտրութիւնը ։

Իւրաքանչիւր ընտրող թղթի մը վրայ կը գրէ այն ամեն Միաբան եպիսկոպոսաց եւ վարդապետաց անուններ, որք 35 տարին [illegible]

թեամբք արժանի են պատրիարքական գահը բարձրանալու ։

Քուէհամարը կը կատարուի սոյն քուէից, և առաւելագոյն քուէ ստացող անուններէն քուէից առաւելութեան կարգաւ եօթն անձինք որոշուելով՝ առաջին ցուցակ մը կը պատրաստուի եօթնեակին ընտրելեաց ։

Ժողովականք երկրորդ անգամ քուէարկութեան կը հրաւիրուին սոյն եօթնեքին ընտրելեաց ցուցակին մէջէն միայն երեք անձի վրայ քուէնին ամփոփելու պայմանաւ․ և քուէհամար կատարուելով երկրորդ ցուցակ մը կը պատրաստուի երեքին ընտրելեաց՝ իւրաքանչիւրին ընդունած քուէից առաւելութեան կարգաւ․ իսկ եթէ երկու ընտրութեանց ժամանակ հաւասար քուէներ պատահին՝ վիճակաւ կ'որոշուի ընտրելին, եւ սոյն երեքին ընտրելեաց ցուցակն իբր [illegible] ընտրելեաց ցուցակ՝ հանդերձ առաջին եօթնեքին ընտրելեաց ցուցակաւ, և իւրաքանչիւր ընտրելեաց բարեմասնութիւնքն և արդիւնքն նկարագրող տեղեկագրով կը ներկայուի ազգային Երեսփ․ Ընդհ․ Ժողովոյ, որ անոնց մէջէն կ'ընտրէ զՊատրիարքն Ս․ Երուսաղէմի, Կ․ Պոլսոյ պատրիարքական ընտրութեան տրամադրութեանց համեմատ ։

Յօդ․ 30 — Նորընտիր Պատրիարքը եթէ վարդապետ է, Միաբանական Ընդհ․ Ժողովոյ վկայականով և Կ․ Պոլսոյ Պատրիարքի յանձնարարութեամբ (ինչպէս օրէն է Ս․ Երուսաղէմի Աթոռէն ի Ս․ Էջմիածին ղրկուած բոլոր եպիսկոպոսացու վարդապետաց համար) Ս․ Էջմիածին կ'ուղեւորի եւ եպիսկոպոսութեան աստիճան կը բարձրանայ, և վերադարձին՝ ի Կ․ Պոլիս՝ յատենի Ազգ․ Ժողովոյ ուխտ ընելով «հաւատարիմ մնալ Տէրութեան, Ազգին եւ Սրբոյ Աթոռոյն Երուսաղէմայ, եւ հսկել անթերի գործադրութեան կանոնագրի Միաբանութեան» եւ ընդունելով կայսերական հրամանագիր՝ կը դառնայ ի Ս․ Երուսաղէմ եւ կը գահակալէ իւր Աթոռն ։

Իսկ եթէ եպիսկոպոս է, ընդունելով իւր ընտրութեան և հաստատութեան պաշտօնագրերն՝ յատենի Միաբանական Ընդհ․ Ժողովոյ կը կատարէ վերոյիշեալ ուխտն և կ'անցնի յաթոռն պատրիարքական ։

Կը լսենք թէ ազգային երեսփոխաններէն շատեր յառաջիկայ ուրբաթ օր Ազգ․ Մատենադարանին մէջ մասնաւոր գումարում մը պիտի ունենան, կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ կարծեաց փոխանակութիւն մ'ընելու համար։

Երզնկայի Գաւառ․ Ժողովն առաջնորդական տեղապահ ընտրած լինելով զԳեր․ Մովսէս վարդապետ Կէօմրիւքճեան, Ազգ․ Պատրիարքարանը պաշտօնագիր մ'ուղղելով յիշեալ Ժողովոյն, յայտնեց թէ անվաւեր կը համարի այդ ընտրութիւնն, ըստ որում Գեր․ Կէօմրիւքճեան առաջնորդ ընտրուած է արդէն Բաղէշի վիճակին, որպէս ծանուցինք երէկ ։

Մշոյ Նէմիկ գիւղի (Աշտիշատի սահմանակից) Ս․ Յարութիւն եկեղեցւոյ և ազգային գերեզմանատան ու կալուածոց գրաւման ծանուցեալ խնդրոյն առթիւ Պոլսոյ Վճռաջինջ Ատենի առջեւ բացուած դատին վրայ բաւական մանրամասնութեամբ խօսած ենք քանիցս ։

Արժ․ Գաբրիէլ վարդապետ Խաչատուրեան՝ որ Մշոյ ազգայնոց կողմէ իբր ներկայացուցիչ մայրաքաղաքս կը գտնուի յիշեալ դատի պաշտպանութեան համար, կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Վճռաջինջ Ատենին իրեն յանձնած է պէտք եղած Իլամն որով Սիբթցի Աշիրաներէն Մոլլասուլիզատէ Ապտուրահման մայրաքաղաքս կը հրաւիրուի Դատարանին ներկայանալու համար ։ Գաբրիէլ վարդապետ այդ պաշտօնագիրը կը ղրկէ այս օրուան թղթատարով Մշոյ Առաջնորդարանին որոյ միջոցաւ պիտի յանձնուի տեղական կառավարութեան, և անտի Ապտուրահմանի ։

Կը յիշուի թէ Ապտուրահման՝ որոյ տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուին այժմ յիշեալ գիւղի եկեղեցին և ազգային կալուածք, իրեն նպաստաւոր վճիռ ստացած է Մշոյ դատարանէն և Մշոյ ազգայինք վերաքննութեան դիմած են ի Կ․ Պոլիս ։

Կը լսենք թէ Բաբերդի նորընտիր առաջնորդական տեղապահ Արժ․ Տ․ Յովհաննէս վարդապետ Նէվրուզեան որ ի Սղերդ կը գտնուէր նոյն պաշտօնով, Բաբերդ ժամներ և իւր նոր պաշտօնի ձեռնարկած է ։

ՊՕՅԱՃԸ-ԳԻՒՂ, 4 Սեպտ․

Պօյաճը գիւղի Ս․ Երից Մանկանց Եկեղեցւոյ վերաշինութիւնն աւարտած լինելով, օծման հանդէսը պիտի կատարէ Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հայրն, յառաջիկայ կիրակէ (սեպտ․ 8)։

Ուստի այսու ծանուցմամբ Մասնաժողովս կը փութայ յատկապէս հրաւէր կարդալ բարեպաշտ ազգայնոց ներկայ գտնուիլ սոյն շքեղ հանդիսին, որոյ տեսակին, ինչպէս յայտնի է, շատ քիչ անգամ կը պատահի․ յուսով եմք որ ամեն ոք պիտի փութայ մասնակցիլ ներկայ փառաւոր հանդիսին ։

Ի դիմաց Վերաշինութեան Մասնաժողովոյ
Ատենապետ — Ատենադպիր
Կ․ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ — Յ․ ՖԻՐԻՆՃԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ, Իզմիրի նորընտիր կուսակալ Հագգը փաշա Գուրպան Պայրամի տօնէն յետոյ պիտի ուղեւորի իւր պաշտօնատեղին ։

Երրորդ կարգի Մեճիտիէի պատուանշան տրուեցաւ Հալէպի կառավարական երկրաչափ Գօսթանթին Մալբիտիս էֆէնտիի ։

Անգլիական արտասովոր պատուիրակ Սըր Ուոլֆի և Արտաքին գործոց ու Եգիպտ․ նախարարաց հնգերորդ նիստը թէեւ երէկ տեղի պիտի ունենար, սակայն վերջին պահուն փոխուած յետաձգուեցաւ ։

Այս աւուր Թուրքիի մէջ պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Գուրպան Պայրամի տօնը յառաջիկայ կիրակի օրէն պիտի սկսի ։

Սըր Տ․ Ուոլֆի պաշտօնի տեւողութեան նկատմամբ Լոնտրայէն առնուած նորագոյն տեղեկութիւնք չեն համապատասխաներ այս տեղ տիրող կարծեաց ։ Թարապիոյ դեսպանական ակմբոց մէջ տարածուած զրոյցներուն նայելով, Թագուհւոյն արտասովոր պատուիրակը պիտի մեկնէր չորեքշ․ վերջին, իսկ Անգլիայէն առնուած հեռագիրք կը յայտնեն թէ Սըր Ուոլֆ կրնայ իւր մեկնումն յետաձգել մինչեւ սեպտեմբերի վերջը ։

Թէեւ առ առաւելն տասն և հինգ օրուան տարբերութիւն մը կայ այս երկու թուականներուն միջեւ, սակայն այսու իսկ, կըսէ Մօնիթէօր, կրնան հաղորդել մեկ ենթադրութիւնք [illegible] պաշտօնի մը նկատմամբ որոյ իրական արդիւնքն այն ատեն միայն կրնայ յայտնուիլ երբ Սըր Ուոլֆ իւր այցելութիւնը կատարէ Նեղոսի եզերաց վրայ և իւր եզրակացութիւններն ամփոփէ տեղեկագրի մը մէջ ։

Թուրքէ գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ Ընդհանուր Պարտուց վարչութեան ներկայ ելմտական տարւոյ առաջին եռամսեակն՝ այն է մարտ, ապրիլ և մայիսի հասոյթք թէեւ քիչ մը նուազած էին, սակայն երկրորդ եռամսեակն՝ այն է յունիս, յուլիս և օգոստոսի հասոյթք աւելցած են և անցեալ տարւոյ հետ բաղդատմամբ 50,000 ոսկւոյ առաւելութիւն մը ցոյց կուտան ։

Սիրօզի նախկին կառավարիչ Ֆէհմի փաշա մայրաքաղաքս եկաւ ։

[illegible] լրագրոյն խօսքին նայելով, Վերին Եգիպտոսէ եկող ուղեւորք կը պատմեն թէ Մէհտին որ վաղուց ի վեր մեռած ու թաղուած հաչակուեցաւ, կենդանի է եղեր և դիտմամբ տարածեր է իւր մահուան լուրն աւելի լաւ յաջողելու համար իւր դերին մէջ ։

Կ'ըսուի նաև թէ Շէյխ Մօրկանի գերի ինկեր է Օսման Տիկմայի մարդոց ձեռքը ։

Թերճիմանը Հաքիքաթ իւր այս աւուր թուով եգիպտական խնդրոյն վրայ խօսելով, ի մէջ այլոց հետեւեալ տողերը կը գրէ ․

Նկատելով որ Սուտանցիք օրէ օր կը յառաջանան դէպ ի Եգիպտոս և անգլիացիք ետ կը քաշուին, պէտք է որ այս վերջիներն եգիպտական խնդրոյն կարգադրումը կարող ձեռքերու յանձնեն ժամ առաջ, որուն պէտքն հետզհետէ աւելի զգալի կը լինի, վասն զի ժամանակ անցնելով Սուտանցիք աւելի պիտի յառաջանան և քանի յառաջանան Եգիպտոսի ժողովրդոց անոնց հետ պիտի միանայ ինչպէս որ տեսնուած է, և վերջապէս եգիպտական խնդիրն աւելի դժուար պիտի ըլլայ կարգադրել ։ Կարծենք թէ այն ատեն ոչ միայն Եգիպտոս, կայսերական կառավարութիւնը կամ Անգլիա պիտի վնասուի, այլ և համայն Եւրոպա ։

Գահիրէէն անգլիական աղբիւրէ առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ անցեալ ամսոյ 26ին Վատի Հալֆայէն եկող անձինք հաստատած են Օսման Տիկմայի մահուան լուրը ։ Նորէկ լրատու մ'ալ յայտարարած է թէ Կիւչի հովտին մէջ, Թիլիքի դէպ ի հիւսիսային կողմը, գրեթէ չորս մղոն հեռաւորութեամբ, ինք տեսած էր որ Օսման Տիկմա կ'ուզէր իւր հետ տանիլ եօթ Շէյխեր, երբ մարդ մը յանկարծ բէդվիներէ հարուած մը պարպեց ու կուրծքէն վիրաւորեց զայն ։ Այս մարդը կը հաստատէ թէ Օսման Տիկմա մեռած է ։

Ֆլօրիօ ընկերութեան [illegible] շոգենաւուն [illegible] ընկերութեան [illegible] շոգենաւուն բաղխմամբ կրած վնասի հատուցման խնդիրն հաշտարար կերպիւ կարգադրել կ'ուզուի ։ Ֆլօրիօ ընկերութեան կողմէ իրաւարար կարգուած է Լոյտի գլխաւոր պաշտօնատարներէն Լիւչիոլլի հրամանատարն, [illegible] Հիւպատոսարանի կողմէ՝ Նաւապետ Պավա ։

Բ․ Դուռն յանձնաժողով մը կազմած է որոյ պաշտօնն է քննել Առողջապահական միջազգային Յանձնաժողովոյ կազմական կանոնագիրն և տեղեկագիր մը մատուցանել նախարարաց խորհրդոյն, օտար պատուիրակաց իրաւասութեան սահմանին նկատմամբ։ Կայս․ կառավարութիւնը գլխաւորաբար կը փափաքի որ որոշուի թէ յիշեալ պատուիրակք օրինաւորապէս իրաւունք ունի՞ն քննադատելու որ օսմանեան եօթն պատուակալ անդամք ի հարկին մասնակցին ժողովոյ աշխատութեանց և թէ յիշեալ խորհուրդը քարանթինաներու նկատմամբ գերագոյն և բացարձակ իշխանութիւն ունեցող մարմի՞ն մ'է արդեօք։

Յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն իբր հիմ պիտի նկատուի կազմական նոր կանոնագրի մը խմբագրութեան որ ճշդիւ պիտի գծէ առողջապահական խորհրդոյ իրաւասութեան սահմանը ։

Պէրլինի [illegible] լրագիրը կը ծանուցանէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնն յայտներ է գերմանական կառավարութեան թէ կընդունի զԳ․ [illegible] իբր դեսպան Փարիզի ։

Ամեն պարագայի մէջ, Պ․ Ռատովից մայրաքաղաքս կսպասուի մէկ երկու շաբաթէն ։

Իզմիրի կեդր․ կառավարիչ Բաղիպ փաշա հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Հէրմիս գետակի ընթացքը փոխելու համար պատրաստուած ծրագրին համաձայն աշխատութիւնք սկսեր են անցեալ շաբթու ։ Ինչպէս կը յիշուի, այս ջրանցի խնդիրը մեծ կարեւորութիւն ունի գաւառին համար և յատակագիծն ընդունուած է արդէն Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն ։

Գահիրէի մէջ ֆրանսերէն լեզուաւ նոր թերթ մը հրատարակուիլ սկսած է, Լը Բոսֆոր Էժիպսիէն անուն ։ Այս թերթի քաղաքական ուղղութիւնը գրեթէ նոյնը պիտի լինի խափանեալ Բոսֆոր Էժիպսիէն լրագրոյն ուղղութեան ։

[illegible] առ Մօնիթէօր ուղղեալ թղթակցութեան մը մէջ հետեւեալ զուարճալի տողերը կը կարդանք ․

Շարժուս գլխաւոր դէպքն է Պ․ Անտոն Անտոնեանի աղջկան մը ծնունդը ։ Պ․ Անտոնեան, որ քաղաքիս անգլիական փոխ դեր-հիւպատոսն է, իւր վրայ կը միացնէ ազգութեանց հետաքրքրական խառնուրդ մը, որ շատ քիչ մահկանացուաց բաժին եղած է ․ որովհետեւ Պ․ Անտոնեան ծնած է օսմանեան հպատակ, քանի մը տարի առաջ ընդունած է պարսկական հպատակութիւն, այս երկրին մէջ սովորական եղած հնարաւոր միջոցաւ ․ և քանի մը ամիս առաջ Պ․ Հ․ Պարնըմի մեկնումէն յետոյ, տեղւոյս անգլիական դեր-հիւպատոսի փոխանորդ անուանեցաւ ․ իւր կինն կէս գերման և կէս յոյն է, և վերջապէս զաւակն, թէեւ իտալական երկրից տակ չծնած, սակայն լոյս տեսած է իտալական դեր-հիւպատոսին մասնաւոր բնակարանին մէջ ․ այսպէս, անգլիական, իտալական, թուրք և պարսիկ հովանաւորութեամբք ․ հայ, գերման և յոյն ազգութեամբք ․ լուսաւորչական, բողոքական և յոյն դաւանութեամբք, նորածինն ո՞ր պիտի ժառանգէ կամ զո՞ր պիտի ընտրէ ։

[illegible] կըսէ թէ [illegible] գտնուած Աչքէլ անուն գեղարանը կայսերական Բժշկական Ժողովոյ հրամանաւ կնքուեր է ։

Կայսերական կառավարութիւնը Զուիցերիոյ Լէյփցիկ քաղաքին օսմանեան պատուակալ հիւպատոս անուանեց տեղւոյն վաճառականներէն Պ․ Լէյքնէլ ։

Աֆրիկեան Տրիպոլիէն քան երկու ժամ հեռաւորութեամբ գտնուած Ղուրեան գիւղաքաղաքին մէջ հեռագրական կայարան մը հաստատեցաւ ։

Երէկ, ոստիկանութեան ծածուկ պաշտօնեայք Գրէտի Լիօնէ դրամատան սեղնակալներէն մին ձերբակալեցին, երբ սա գերմանական նամակատունէն կ'ելլէր, ձեռքը բռնելով երեք ծրարներ որք Համպուրկի վիճակահանութեան տոմսեր կը պարունակէին ։

Նկատելով որ օտար վիճակահանութեան տոմսակաց շրջաբերութիւնն արգիլեալ է ի Թուրքիա, սեղնակալին ձեռք գտնուած տոմսերը գրաւուեցան ։

Հելլենական հիւպատոսարանի նորընտիր դատաւոր Պ․ Բիմբիլիս մայրաքաղաքս հասաւ Աթէնքէն ։ Հելլենական [illegible]

Հռչակաւոր Մէհմէտ Փէհլիվան՝ որոյ ձերբակալումը ծանուցինք, զինուորական հսկողութեամբ Կ․ Պոլիս բերուած է և իւր ընկերաց հետ պիտի դատուի Ոճրադատ Ատենին առջեւ ։

Պրուսայի, Ադրիանուպոլսոյ, Տրապիզոնի, Արշիպեղագոսի կղզեաց, Ատանայի, Երզրումի և Պայըքէօյի գաւառաց մէջ անցեալ տարի սկսուած մարդահամարի գործողութիւնք աւարտած լինելով, Ներքին գործոց Նախարարութեան կողմէ այս օրերս յատուկ պաշտօնեայներ ղրկուեցան յիշեալ գաւառները, կատարուած գործողութիւնները ճշդելու համար ։ Յիշեալ պաշտօնեայք միանգամայն վիճակագրական ցուցակներ պիտի պատրաստեն, Կ․ Պոլսոյ բնակչաց համար պատրաստուած ցուցակներու ձեւով ։

1885 սեպտ․ 5ին (Ն․ Տ․) վերջացող շաբթուան մէջ, Իզմիրէն Այտըն բանող երկաթուղւոյ հասոյթն եղած է 6,000 անգլ․ ոսկի, մինչ անցեալ տարի մի և նոյն շաբաթուան մէջ եղած էր 6922 ոսկի ։ Նոյն թուականին վերջացող 10 շաբաթներու հասոյթն եղած է 4212 ոսկի, մինչ 1884 տարւոյ մի և նոյն ժամանակամիջոցի հասոյթն եղած էր 4275 ոսկի ։

Իսկ Իզմիրէն ի Գասապա բանող երկաթուղւոյ հասոյթն եղած է, սեպտ․ 6ին վերջացող շաբթուան մէջ, 2459 ոսկի, մինչ անցեալ տարւոյ մի և նոյն շաբթուան հասոյթն եղած էր 2481 ոսկի ։ Նոյն թուականին վերջացող 10 շաբաթուան հասոյթք եղած են 25,284 ոսկի, ընդդէմ 29,148 ոսկւոյ ։

Այս առաւօտ Ղալաթիա Սէրայի մօտ հրդեհ ծագեցաւ, սակայն հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ առաջքը կրցաւ առնուիլ ։

Այս երկուշաբթի օր ժամը 5 1/2 ին միջոցները Սէլանիկի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է, բայց ոև է վնաս չէ պատճառած ։ Նոյն օր ժամը 4 1/2 ին Քիոսի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է ։

Սելանիկէն կը գրեն առ Նէօլօկօս թէ, տեղւոյն Գարա Ֆէրիէ գիւղէն քիչ հեռու գտնուած վանքի մը տօնին օրը, քառասուն չափ բնտանիքներ երբ այդ վանքը կերթային, ճանբան աւազակներէ կը պաշարուին, և այս վերջինները Գարա Ֆէրիէի մէտրապօլիտին եղբօրը աղջիկն և նոյն գիւղի վարժուհին յափշտակելով լեռը կը տանին և 2000 ոսկի կը պահանջեն այժմ զանոնք ազատ թողլու համար ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ

Վաղը գիշեր, ժամ ճիշդ 2 1/2 ին, Իւսկիւտարի Ամերիկեան թատրոնին մէջ թատերական շքեղ երեկոյթ մը պիտի տրուի ի նպաստ Պ․ Մ․ ՄՆԱԿԵԱՆ, Պ․ Մ․ ՍԻՍԱԿ և Պ․ Օ․ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆԻ։ Թատերախաղն, որ առաջին անգամ պիտի ներկայացուի մեծ պատրաստութեամբ, է ԵՐԿՈՒ ՀԱՄԱՆՄԱՆ ԱՆՁԻՆՔ կամ ՍԻՐՈՅ ՀԱՆԴԱԿԻՆ ԿՈՂՈՊՏՈՒՄԸ, կատակերգութիւն 5 արար և 7 պատկեր, ինչպէս և ԿԱՍԿԱԾՈՏ ԱՆՆԸ, զաւեշտ ի 1 արար ։

Յուսալի է թէ Իւսկիւտարի հասարակութիւնն, որ այնքան սիրայօժար կը նպաստէ ազգային ամեն ձեռնարկութեանց, պիտի փութայ քաջալերել թատերական այս ձեռնարկ, որ արդիւնքն նոր խրախոյս մը պիտի լինի հայ վաստակաւոր արուեստագիտաց որ այնքան տարիներէ հետէ, ամեն դժուարութեանց յաղթելով և խոչընդոտներու դէմ մաքառելով, կը շարունակեն իրենց գործն ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՀԱՅՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԻԵՆՆԱՅԻՈՅ
ի Կ․ Պոլիս ի Փանկալթի

Վիեննայի Մխիթարեանց Փանկալթիի վարժարանն առաջիկայ հինգշաբթի օրը ամսոյս 5 ին պիտի բացուի ։ Կ'ընդունի գիշերօթիկ, կիսաթոշակ և արտաքին աշակերտներ․ ուսման ընթացքը կը կատարուի ութ տարուան մէջ՝ եւրոպական վարժարաններուն և վաճառականական դպրոցներուն ամեն գիտութիւնները բովանդակելով ։

Ամեն աշակերտք առաջին տարիէն ըսկըսեալ պարտաւորեալ են Հայերէն Տաճկերէն և Գաղղիերէն լեզուները սորվելու ։ Ուսման երրորդ տարիէն ետքը կը սորվին նաեւ Գերմաներէն լեզուն Եւրոպական համալսարաններուն մէջ իրենց ուսումը շարունակել ուզող աշակերտներն ուսումնական ընթացքին վեցերորդ տարին Լատիներէն և հին Յունարէն լեզուները սորվելու կ'սկսին ։ Իսկ վաճառականութեան նկրտողները նոյն տարին կ'սկսին Իտալերէն և Անգլիերէն ։

Գեղագրութեան, ուրուագրութեան, նկարչութեան, ձայնական և գործիական երաժշտութեան ինչպէս նաեւ մարմնամարզութեան մասնաւոր մտադրութիւն մը կը տրուի ։

Վարչութիւնը պատրաստ է ուզողին ամբողջ տեղեկութիւններ տալ ։

Հ․ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՎՐԴ․ ԱՒՏԻՔԵԱՆ

ԱԶԳ․
ԲՈՊԵՐԴԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բոպերդեան Վարժարանի յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Երեքշաբթի, Սեպտեմբեր 15, ըստ Եւրո-[illegible]

12—8

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱՃՈՒՐԴՈՎ

1301 (1885) Մարտ 9 Թուականաւ Առեւտրական Ատենի առաջին Սենեկին արձակած մէկ վճռոյն զօրութեամբ, ի նպաստ Պ․ Ալէքսանդր Գորբիի, իտալական հպատակ, ընդդէմ Պ․ Սամիւէլ Գոհէնի, օսմանեան հպատակ, հրապարակային աճուրդով ի վաճառ պիտի հանուին զանազան Հէվալէներ որք ի պահեստի կը գտնուին Պ․ Ալէքսանդր Գորբիի քով և անոր անուան են, յիշեալ Սամիւէլ Գոհէնի պարտուց համար ։

Այդ Հէվալէներն երրորդ Սէ-ւէ-ի կը վերաբերին և Ելեւմտից Նախարարութենէն տրուած են ի ստորեւ յիշատակեալ գաւառաց վրայ, վճարելի լինելով 1298 տարւոյ ընդհանուր հասոյթներէն, մէճիտիէն 19 ղրուշի հաշուով․

Թիւ	Կտոր		Ղրշ․	Ղրշ․
26	1	Սէլանիկ	50,000	50,000
27/32	6	Եանեա	50,000	300,000
33/34	2	Սօֆիա	50,000	100,000
35/36	2	Էնկիւրիւ (Եօզղատի սնտուկէն վճարելի)	50,000	100,000
37/38	2	Էնկիւրիւ	50,000	100,000
40/42	3	Տիարպէքիր	50,000	150,000
43/44	2	Գասթամունի	50,000	100,000
45	1	Պիթլիս	50,000	50,000
46/47	2	Քարէսի (Պալըքէսէր)	50,000	100,000
48	1	Քոռբերդ (Մամուրէթ-իւլ-Ազիզ)	50,000	50,000
49/50	2	Միտիլլի (Պահրի Սէֆիտ)	50,000	100,000
51	1	Շէհրիզէմանէթ	50,000	119,071 27/40
		Համագումար		1,519,071 27/40

Աճուրդք պիտի սկսին և աւարտին հետեւեալ կերպիւ․

Ա․ աճուրդն յառաջիկայ սեպտ․ 17/29 երեքշաբթի ժամ 5էն 6 (ըստ Թ․)

Բ․ աճուրդն սեպտ․ 18/30 չորեքշաբթի ժամ 5էն 7․

Գ․ և վերջին աճուրդն սեպտ․ 26/8 հոկտ․ հինգշաբթի ժամ 5էն 8, և պիտի տրուին ամենէն աւելի վճարողներուն ։

Առաջարկք կ'ընդունուին ամեն օր ներկայ հրապարակութեան թուականէն սկսեալ, ամբողջ գումարին համար կամ մասնական կերպիւ ։

Այս աճուրդին մասնակցիլ ուզող անձինք կը հրաւիրուին ներկայանալ Պորսայի Գոմիսարիայի գրասենեկին, և մէն մի 30,000 ղրուշի համար 25 օսմ․ ոսկի յանձնել իբր երաշխաւորութիւն ։

Գնողը պարտաւորեալ է վերջնական գնումէն երեք օր յետոյ ամբողջ գումարն յանձնել Պորսայի Սնտուկին, կամ Առեւտրական ատենի առաջին Սենեկի գործադիր ժողովոյ Սնտուկին, և վերոգրեալ Հէվալէները գնողին պիտի փոխանցուին սովորական կանոնաց համաձայն ։

Աճուրդները պիտի կատարուին Պորսայի սրահին մէջ, մէճիտիէն 19 ղրշ․ հաշուով։

ԳՈՄԻՍԷՐԻԱ ՊՈՐՍԱՅԻ
(Կնիք)

31/12 սեպտ․ 1301 (1885)
Ղալաթիա

3—8

[illegible]

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 3 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	(պայմանաժամ)	109 3/8
3 » »	(վճռական)	109 1/4
3 » Բարիզ	(պայմանաժամ)	23
3 » »	(վճռական)	23 07 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Փոխառութիւնք

		Գ․ կ․
Երէկ երեկոյ գոց․ (Միաց․ D․ Ղէփ․ Գ․ կ․)		18 2
[illegible]		17 38
Բերայի մէջ		— —
Առաւօտուն բացուեցաւ		18 1
Բարձրագոյն գին		18 1
Նուազագոյն		18 1/2
Կէս օրին		18 1/2
Փոխառութիւն 1858) 1862)	A․ Օէէփ Գ․ կ․	33 30
1860) 1863)	B․	18 30
1872) 1865) 1869) 1873)	C․	18

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	73 7/8
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ․ կ․	73 7/8
Կէս օրին	73 7/8

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԱԿՔ

[illegible]	3 25
[illegible]	6 32
[illegible]	4 30
[illegible]	3 28
[illegible]	290
[illegible]	42 25
[illegible]	57

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	100
[illegible]	87 34
[illegible]	110 16
Անգլիական ոսկի	90 20
[illegible]	51 20
[illegible]	89 45
[illegible]	89 35
[illegible]	9
[illegible]	108
[illegible]	102 25
[illegible]	102 20
[illegible]	98
[illegible]	—
[illegible]	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

[illegible]

Օսմ.	»	Սէրի Դ.	բացուեցաւ	16 9/16
»	»	»	գոցուեցաւ	16 1/2
»	»	»	Ա.	34 1/4
»	»	»	Բ.	19 1/8
»	»	»	Գ.	16 1/2
Օթօման 1871				71 3/4
Փոխառութիւն 1877				85 3/4
Պանք Օթօման				11 3/4
Ռուսական փոխառ. 1873				95 3/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)				66 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)				90 1/4
Տայրա Սանիէ				64
Ռոմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)				87 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4%				— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ				25 412

Վիէննա, 15 Սեպտեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 15
Օսմանեան երկաթուղի	21

Բարիզ, 15 Սեպտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %				109 77 1/2
»	» 3 %			81 90
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.			բացուեցաւ	16 70
»	»	»	գոցուեցաւ	16 65
»	»	Սէրի Բ.		18 85
»	»	Գ.		16 60
Օսմանեան երկաթուղի				42
» Րէժիի բաժնեթուղթք				479 37 1/2
Պանք Օթօման				544 37 1/2
Գրէտի Լիոնէ				542 50
» Ֆօնսիէ				1323 75
Բաժնետոմս Լիոնի				1251 25
Սուէզի ջրանցք				2041 25
Ռուսական 5% 1877ի				99 3/8
Իտալական Ռանթ				95 82 1/2
Եգիպտական միացեալ				334 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)				56 1/2
Բրիօրիթէ թիւրք				395 —
5% Հելլենական				317 50
Չէք Լոնտրայի վրայ				25 26

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 15 Սեպտեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	109 82 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ —	16 70.
Իւնիւֆիէ Եգիպտական	—

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ, ՍԷԼԱՄՍԸԶ

Վարժարանիս Ժ. տարւոյ շրջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 2, Երկուշաբթի օր։

Ուսանողք պարտին մտնել մինչեւ Սեպտեմբեր 5, Հինգշաբթի առաւօտ, ուր դասախօսութիւնք պիտի սկսին։

Նոր աշակերտ տալու փափաքող ծնողք կամ պաշտպանք կը հրաւիրուին բանակցիլ Տնօրէնին հետ, վարժարանին մէջ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

1885 Օգոստ. 7 4—4

ՀՈՄ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՈՑ

Ց'ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Այս վարժարանի նոր տարին կը սկսի սեպտեմբեր 3/15։

Գիշերօթիկ աշակերտք կը վճարեն 30 լիրա տարեկան, այսինքն, 12 լիրա Սեպտեմբերին, 9 լիրա Յունուարին, եւ 9 լիրա Զատկին։

Անոնք որ գիշերօթիկ չեն, բայց կէս օրուան ճաշը կ'ընդունին դպրոցէն՝ վճարելու են 8 լիրա տարեկան, այսինքն, 3 լիրա սեպտեմբերին, 3 լիրա Յունուարին, եւ 2 լիրա Զատկին։ Բայց անոնք որ ճաշ չեն ընդունիր դպրոցէն՝ վճարելու են այս գումարներուն կէսը։

Դաշնակ սորվիլ ուզողները կը վճարեն տարեկան 8 լիրա, այսինքն, 3 լիրա Սեպտեմբերին, 3 լիրա Յունուարին, եւ 2 լիրա Զատկին։

Ծնողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք նայմանաժամերուն վճարմանց կանխիկ ըլլալու կանոնին, որ ճշդիւ պահուելու է։

6—6

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բաղկեդոնի Մխիթարեան վարժարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտեմբեր 9 երկուշաբթի օրը։

2—3 ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՀԻՒԱՆԴԱՑ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ի

ՏՐ. Ս. Ց. ՑԱԿՈԲԵԱՆՑ

Կեդրոնատեղին է Արամեան Գրատունը, և կը ծախուի բոլոր Հայ Գրավաճառաց և Պ. Վ. այսիքով ի Բերա։

ԳԻՆ 1 ՄԷՃԻՏ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ

Օգոստոս 27.—Ամսոյս 14ին և 15ին տեղի ունեցան քաղաքիս ազգ. Սահակեան վարժարանի տարեկան հարցաքննութիւնք։ Չենք կրնար ընդարձակ և մանրամասն նկարագրութիւն ու դիտողութիւններ ընել այս միամեայ քննութեանց մասին. բայց համառօտակի քանի մը կարեւոր կէտեր յառաջ բերենք։ Ներկայ պայմաններու մէջ ցոյց տրուած արդիւնք գոհացուցիչ կրնան համարուիլ. ընդհանուր գոհութեամբ տեսնուեցաւ որ աշխատութեան և յառաջդիմութեան սէր կը տածեն դասատուք և մասնաւորապէս մէկ քանի աշակերտք, որով վստահութեամբ կրնանք ըսել թէ քիչ մ'աւելի զոհողութեամբ, քիչ մ'ալ կանոնաւորութեամբ աւելի փայլուն վիճակի մէջ պիտի կրնանք տեսնել զայդ հաստատութիւն. պէտք է մանաւանդ ուսուցման հին ու դատապարտուած դրութիւնք տեղի տայ նորագոյն և դիւրագոյն կանոններու. և սա ալ Պ ուսուցչաց պատկանող գործ մ'է, որուն պէտք է հետամուտ լինին։ Ցաւօք սրտի կը յիշատակենք թէ քննութեանց ատեն ազգայնոց յոյժ աննշան փոքրամասնութիւն մը և եթ ներկայ էր, որ կը նշանակէ թէ մեր քաղաքացիք դեռ չգիտեն հետաքրքրուիլ դպրոցական ամենէն կարեւոր հարցով։ Աստուածածնայ կիրակէին կատարուեցաւ պարգեւաբաշխութիւնը վարժարանի սրահին մէջ. հանդէսը սկսաւ աղօթիւք, փոխն ի փոխ ճառեր և երգեր արտասանուեցան ուսանողաց կողմանէ, արծաթեայ խաչեր իբր պարգեւ բաշխուեցան յաջողագունից, որոց մէջ, ըստ վկայութեան քննչաց, առաջին տեղը կը բռնէր բարձրագոյն կարգէն Պ. Ց. Բիւրքճեան պատանին, որ բացի խաչէ, պարգեւներ ստացաւ նաեւ Ընկերական վարժարանի և Կրթասիրաց ընկերութեան կողմանէ։ Ճառեր կարդացին դպրոցին ուսուցիչք, Պ. Պ. Ցաւութիւն և Կարապետ, և այլ ոմն ուսուցիչ Կ. Պօտոեան։ Ատենախօսեց նոյնպէս Ս. Դաւթեան, յորդորելով զուսանողս յաշխատութիւն և զծնողս ի զոհողութիւն, ազգին այս տունը՝ հանրութեան մտային զարգացման աղբիւրը՝ առաւել կանոնաւոր և բարգաւաճ վիճակի հասցնելու համար։ Արժ. Տէր Աւետիս քահանայ Վեհ. Սուլթանի թանկագին կենաց համար աղօթիւք և մաղթանօք փակեց հանդէսն և ներկայք, շուրջ երկու հարիւր հոգի միայն, գոհ և ուրախ մեկնեցան։ Ազգ. վարժարանը փակ է մինչեւ ամսոյս վերջն յորժամ Թաղ. Խորհուրդն պիտի զբաղի յառաջիկայ տարւոյ համար նախապատրաստութեան, այսինքն հասութից աղբիւրներ գտնելու. արդէն իբր երեք հազար ղրշի գումար մը որ Ս. Երուսաղիմայ բարձման ի նպաստ հանգանակեալ էր յառաջագոյն, Նուիրատուաց հաւանութեամբ, Ազգ. վարժարանին յատկացուած է։

—Անցեալ կիրակէ յատենի Ս. Եկեղեցւոյ ընթերցուեցաւ պատրիարքական կոնդակին որով կը յորդորէ յօժարութեամբ վճարել զինուորական տրոց վրայ անձնիւր տրուի համար բարդեալ 3 ղրշը որ պիտի յատկացուի Ս. Երուսաղիմայ պարտուց բարձման։

—Գաւառիս Առաջնորդ Գէորգ Ս. Արքեպիսկոպոս մօտ օրերս տեղս պիտի գայ Կուտինայէն ուր կը գտնուէր 3-4 ամիսէ ի վեր։

—Շուրջ ամիս մ'առաջ բողոքական քարոզիչ ի Իզմիրէ ու շրջակայից միսիոններ Մսըր Պարթլէթ տեղս եկաւ հովուական պտոյտ մ'ընելու դիտաւորութեամբ։ Ցիշեալը Ամերիկայի «Պորտ» ընկերութեան պիտի դիմէ խնդրելու համար որ Գարահիսարի մէջ աղջկանց վարժարան մը բանալու համար գումար մը յատկացնէ. յոյս կայ թէ այս դիտաւորութիւն կը յաջողի։ Սրդեօք այս բան մեր ազգայնոց համար խթան մը չէ՞ որպէս զի օտարին ոտնձգութեանց պէտք չթողլով՝ աղջկանց դաստիարակութեան հոգ տանին։

—Նահանգիս կուսակալ Վսեմ. Նազիֆ փաշա ամսոյս 19ին տեղս ժամանեց. կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատարք և Թուրք ու Հայ հասարակութեանց մեծամեծք մինչեւ 1-2 ժամ ընդ առաջ ելած էին. Բիւշտիւյէի և Հայոց վարժարանի ուսանողք խումբ խումբ դիմաւորեցին զՆ. Վսեմութիւնն քաղաքին մօտ նորաշէն կառուղւոյն վրայ. ժամ 6ին քաղաք հասնելով՝ ուղղակի կառավարական պաշտօնարանն գնաց ուր մէկ ժամու չափ սպասեց պաշտօնական այցելութեանց համար. յետոյ գնաց սպըրնջականել ի տան Մոլլա օղլու զատէ Շէյխ Մուհամմէտ Նուրի փաշայի որ մինչեւ Էսկի Շէհիր գնացած էր դիմաւորել զիւր Վսեմափայլ հիւրն։

Նոյն օրը, գեղեցիկ լուսաւորութեամբ մը, Օգոստափառ Սուլթան Համիտ կայսեր գահակալութեան տարեդարձն ըլլալով՝ հանդէսք և հրախաղութիւնք կատարուեցան երեկոյին, որոց ցնծագին սրտիւ մասնակցեցաւ ժողովուրդն։

Վսեմ. Նազիֆ փաշա այս առաւօտ մեկնեցաւ քաղաքէս Նորաշէն կառուղիէն որ ամբողջացած է մինչեւ Ալթուն-Թաշ, ուր կը սկսի Կուտինայի բաժինն։

—Վսեմ. Նազիֆ փաշա գոհութեամբ տեսաւ թէ, ինչպէս իւր անցեալ տարւոյ այցելութեան ատեն հրամայած էր, ձեռնարկուած է Նորոգութեան կամրջին որ կ'երկարի քաղաքին մէջ տեղ ձորին վրայ։

—Քաղաքին մաքրութեան մասնաւոր հոգ տանելու համար հեռագրաւ հրաման հասած է տեղս կեդրոնական կառավարութենէն։

—Կ'ըսուի թէ Վսեմ. կուսակալն հրամայած է որ քաղաքապետութեան ծախիւք քաղաքիս բոլոր աղքատիկ խլամ տղայք թլփատուին։

—Արմտեաց և այլ ուտեստից առժանութեան դէմ հրապարակը գրամական անձկութիւն կը կրէ միշտ։ Մեր գլխաւոր բերքը, ափիոնը, գնոյ յաւելում մը չստացաւ դեռ. լաւագոյն տեսակը 80-85 էն աւելի առնող չկայ. առայժմ վաճառականք այս գնով ամբարելով կը ղրկեն Պոլիս և Իզմիր։

ԳՐԱԴԱՏԱԿԱՆ

«Կեանքի պատկերներ, Նորավէպք — Դատապարտեալը. Երազի մը գինը. «Կատակ մը» Հեղ. Արփիար Արփիարեան (Հայկակ) Կ. Պոլիս, տպագրութիւն Արեւելքի, 1885։

Որքան որ վէպերը կարող են բնաւորութեանց, յեղափոխութիւնների և այլ մարդկային շարժմանց վրայ ազդեցութիւն գործել, որքան որ վիպական գրուածքներն են խօսում, այնքան գիտական և բարոյական լուրջ գրուածքները չեն կարող։ Վէպը խօսում է և գործնականապէս ցոյց է տալիս այ'ն ամենը, ինչ որ գիտութիւնը մի նախադասութեամբ է յայտնում. վէպը բացատրում է, վերացականութիւնից իրականութիւն և տեսականից գործնականը ցոյց տալով, իւրաքանչիւր հոգեբանական երեւոյթները և փիլիսոփայական մտքերը. վէպը սկսած ամենատգէտ դասից մինչեւ ամենագիտուն դասին տալիս է իւր օգուտները, մատչելի է բոլորովին. ի վերջոյ երկու խօսքով ասելով, վիպասանութիւնը մտքերի բացատրութեան մի ընդարձակ բառարան է, որոյ մէջ ամէն ոք իւր ուզած միտքը գտնէ, բացատրութեամբ հանդերձ, և իւր տեսած երեւոյթների պատճառները կարող է իմանալ։ Վիկտոր Հիւգօի վէպերը պաշտպանում են մարդկութեան թշուառներին. Աղէքսանդր Դումայինը ազդում են քաջասրտութիւն և ազնւութ. Նորա որդունը պատմում է այն տխուր երեւոյթները, որոնք ճիշդ են. Ժիւլ Վէրնինը սովորեցնում է ամենաբարձր գիտութիւնները ամենանամատչելի, ամենադիւրին և հասկանալի ձեւով. Էմիլ Զօլան կոչւում է «բնապաշտ» որովհետեւ նա ցոյց է տալիս բնութեան մէջ այ'ն բոլորն ինչ որ մեզնից շատերը տեսել են, բայց չեն կարող մի բան ասել նորա մասին, պատմել և նորա պատճառները եւ հետեւանքները բացատրել... Վիպասաններից ո'չ մէկը, չը քարոզեց չարագործութիւն, անբարոյականութիւն և մարդկութեան վատ կողմերը պաշտպանեց. այլ բոլորը, իւրաքանչիւրը իրեն յատուկ ոճով, պատժեց, մերժեց վատը և գրուատեց ու վարձատրեց լաւը, մի'շտ լաւը. վատը մենք շա'տ ենք տեսնում, մեզ պէտք է լաւը ցոյց տալ, որը շատ ո'չ է երեւան ելնում։

Կեանքի մէջ ունինք պատկերներ, որոնք ուրախ են, բայց մեծ մասամբ ունինք պատկերներ, որոնք տխուր են։

Հրատարակեցաւ մօտ օրերս մի գիրք, որը կոչւում է «Կեանքի Պատկերներ» և բովանդակում է իւր մէջ երեք հատ «Դատապարտեալը, Երազի մը գինը և Կատակ մը» նորավէպերը. Նորավէպե՛ր, որոնք նոր չեն, որոնց համար գրում են սկսած Խ. Աբովեանից, Մ. Նալբանդեանից մինչեւ մեր ամենանոր հեղինակները։ Մենք կը սկսինք յաջորդաբար քննադատել այդ նորավէպերը բազմակողմանի ձեւով, մի կողմ թողնելով կիրքը և աչառութիւնը. մենք կը լինինք անաչառ, խի'ստ դատաւոր և դուցէ խիկ փոքր ինչ անիրաւ... բայց այդպէս պէտք է այ'ն ամէն քննադատներին, որոնք կամենում են գրուածքների պակասութիւնները և լաւութիւնները երեւան հանել, պարզել նոցա. մենք կը խօսինք ո'չ միայն լաւի այլ և պակասութեանց մասին։ «Դատապարտեալ» նորավէպը պատմում է այն, ինչ որ նո'ր է սկսել մուտ գործել հայերիս մէջ իբր նորելուկ, խոկ ինչ որ տխրութեամբ է պատմում Աղէքսանդր Դումայ որդու «Անթօնին» վէպը։

Վէպի առաջին գլխի մէջ հեղինակը մեզ ծանօթացնում է հերոսների հետ։ Բայց մենք ընթերցողին նախ և առաջ կը ծանօթացնենք գրքի և վէպերի հեղինակի հետ։ Պ. Արփիարեանը, երբ Ռուսահայոց լրագիրները զբաղուած էին մի կարեւոր հարցով, «Հայկակ» ստորագրութեամբ գրում էր «Մշակ»ի մէջ և ամէն մի Ռուսահայ այսօր յիշում է նորա գողտրիկ լեզուն, առանց երկարաբանութեան ընտիր նկարագրութիւնը և համառօտ ու ազդու դատողութիւնները. գովելուց բաց ի ոչինչ չունինք այդ թղթակցութիւնների մասին. ամէն ռուսահայ գիտէ Հայկակին-Մշակի թղթակցին, բայց նա չը գիտէ (շատ քիչերը գիտեն միայն) որ Պ. Հայկակը խկապէս կոչւում է Արփիար Արփիարեան։ Թէ ի'նչ ծառայութիւններ մատուցին նորա թղթակցութիւնները, անյարմար է ասել. նոքա մինչեւ այժմ գործում են իրենցը, նոքա ծանօթացրին Տաճկահայերին Ռուսահայոց, նոքա էին Տաճկահայոց ներկայացնողը. և մինչեւ Արեւելեան վերջին պատերազմը, մինչեւ Ռուսահայը բոլոր Տաճկահայոց ընդունում էր իբր «կռօ» գիւղացիներ և կամ մի ազէտ հասարակութիւն, Հայկակի նամակները եկան ասելու, որ Տաճկահայը ունի բռնած մի որոշ աստիճան զարգացման և կրթութեան մէջ (սակայն ի'նչ փոյթ, որ ոչ իջնում է և ոչ բարձրանում), եկան ծանօթացնել և միացնել այս երկու բաժանուած մասերը...։

Եւ այդ բոլոր ծառայութիւնները արեց մի 23ամեայ երիտասարդ...

Թողնենք այդ, մենք յարգում ենք եւ չենք մոռանալ Պ. Հայկակին և ոչ էլ նորա պատմական ծառայութիւններին, բայց մենք գալիս ենք քննադատելու Պ. Արփիար Արփիարեանցի գրքոյկը, որը նուիրած է Պ. Գրիգոր Արծրունին։

Համառօտապէս պէտք է պատմել առաջին վէպի բովանդակութիւնը։

Արամ և Սաթինիկ, այս երկու անձնաւորութիւններն են վէպի հերոսները, մի գեղեցիկ զոյգ, մէկը երիտասարդ, միւսը մի ամուսնացած կին։

Տասնեւվեց տարեկան հասակի մէջ Սաթինիկը թողնում է դպրոցը և դառնում է տուն ցաւ ի սիրտ (բացատրուած չէ թէ ո՞վ ստիպեց նրան իւր սիրած դպրոցը թողնել, աւարտե՞ց թէ ծնողքի ստիպելուց եղաւ), գալիս է տուն, ուր գտնւում է իւր ազէտ ծնողների շրջանում (այստեղ հեղինակը նըկարագրում է Սաթինիկի հօր տունը և ընտանիքը) Սաթինիկը գաւառացի ծնողաց որդի էր, գաւառացի մի վաճառականի աղջիկ, ունէր մայր, մօրաքոյր և եղբայրներ, որոնց մեծերին նա շատ էր սիրում և որը Փարիզէր գնացել բժշկութիւն սովորելու. Սաթինիկը սիրում էր վիպասանութիւնը «Շատ կը սիրէր—ինչպէս պէտք է սիրէ նուրբ, ազնիւ զգացում տածող ամէն ոք—» (եր. 10) (բառե'ր, որոնք կարճ խօսքերով բացատրութիւն են վէպի մասին). Երազում էր Սաթինիկը, երազում էր մի երիտասարդ, մի մտատիպար, որոյ բազկին «կրթնած կը մտնէր կեանքի մէջ և կ'ապրէր, և կ'ապրէր որպէս կ'ախորժէր» (եր. 10). Ի'նչպէս սիրում էր Սաթինիկը սիրել և սիրուիլ (վէպերի ազդեցութիւն և ո՞վ չէ ուզում այդ, շատերը կարծում են որ սիրուիլը և սիրելը լրբութիւն է այդպէս չասում. ես այդպէսների վրայ միայն կը ծիծաղիմ և կը թողում, որ ինքը խկապէս «լրբութիւն» գործէ և նրան խօսքով պարսաւէ)։

Այսպէս, Սաթինիկը երբ ապրում էր երազներով և երեւակայութեամբ, մի գեղեցիկ օր գալիս են ասելու նորան, որ ժամանակ է այլ եւս իրականութեան փոխուելու. մի գիշեր ընթրիքից յետոյ մայրը իմացնում է նրան, որ հայրը ուզում է ամուսնացնել «զինքը» (զո՞վ. Սաթինիկի՞ն, թէ իրեն) և միւս օրը ազջիկտեսի պիտի գան (երես 11)։ Միւս օրը գալիս է փեսացուն «էֆէնտին» երեք անձանց հետ. Սաթինիկը ըստ սովորութեան «անուշին ջուրը» տարաւ (անուշին ջուրը բացատրութեան կարօտ է. Տաճկահայերին ծանօթ է բայց միւսներին ո'չ)։ Ի հարկէ գաւառացի Հայ ընտանիքների մէջ (ինչպէս և ամէն հայերի մէջ) ընդունուած չէ, որ աղջիկը իւր փեսայացուի երեսին նայի. Թէեւ ամէնքը գիտէին որ Սաթինիկը մի գոհար է, բայց, ասում է հեղինակը իւր կողմից մի զա'ռն հեգնութեամբ, «կողաչէի, ո'ր ժամանակէ ի վեր թանկագին քարերը ձայն ունին իրենց գինը որոշելու համար» (ի հարկէ եւրոպական ազգերի մէջ ունին). սակայն, ինչպէս ասում է Պ. Արփիարը, «կ'ըսեն թէ կինը իւր գլխոյն ամեն կողմը աչքեր ունի» (երես 12) և Օր. Սաթինիկը տեսնելով իւր փեսայացուի դէմքը չը հաւնեց նրան (իր քէֆը չէ՞ր միթէ). իսկ Բերովբէ «էֆէնտին» (այդ ծերունի սիրահարը) նայելով և կատարուելով ուտելուց յետոյ անուշը, գոհ սրտով մեկնեցաւ. Նա հաւանել էր Սաթինիկին (ի հարկէ կը հաւանէր)։

Հիւրերի մեկնելից յետոյ, Սաթինիկը ուղղակի մտնում է իւր մօրքրոջ մօտ (մօրքուրներ, հօրքուրներ առ հասարակ աւելի մտերիմ են լինում իրենց եղբօր կամ քրոջ որդւոց հետ) և յայտնում է նրան, որ ինքը «այդ մարդուն չուզեր» (երես 13). մօրքուրը, որը այդ արդէն նկատել էր «աղջիկտեսի» ժամանակ, սկսեց նախ և առաջ շոյել և համոզել Սաթինիկին. որ հնազանդէ իւր հօրը (վտանգաւոր շղթայ, թէեւ նախ մինչեւ խոկ). բայց աղջիկը «չեմ ուզեր էն» զատ խօսք չունի (եր. 14). մօրքուրն էլ ստիպուած խօսք կուտայ նրան որ երեկոյեան հօրը յայտնէ. հայրը լսելով այդ բարկանում է. «ի'նչ, ասում է նա, այդ հանդի՞ն ալ խօսք կ'ինկնայ եղեր» եր. 15 (քա՜նի հատ այսպէս հայրեր կան). ի վերջոյ հեղինակը շուտելով պատմել այն, ինչ որ յաջորդ օրը Հայրապետ էֆէնտիի (Սաթինիկի հօր) տունը պատահեցաւ (կարծում եմ որ հարկ էր ամենայն մանրամասնութեամբ պատմել), կ'ասէ միայն այն, որ հայրը ստիպուած է լինում յայտնել փեսայացուին, որ Սաթինիկը յանկարծ հիւանդացել է, ուստի երկրորդ «աղջիկտես»ի գալը թողուն յաջորդ շաբաթուան (եր. 16)։ Բերովբէ էֆէնտին չը կասկածեց որ այդ պատրուակ է և սպասեց (ի հարկէ, հօգին դուրս էլ գար, կ'սպասէր), որովհետեւ այդ «գերախանչ» արարածը (գերախանչ բառի համար բառարան պէտք է նայիլ) համոզուած էր, որ Պոլսոյ բոլոր աղջիկները իւր տրամադրութեան տակն էին (որովհետեւ հարուստ էր) (եր. 17). Սաթինիկի հիւանդութիւնն «յաջորդ շաբաթն ալ տեւեց» և ո՞վ գիտէ, ասում է հեղինակը, որքան էլ պիտի տեւէր «եթէ անակնկալ պատահարներն այլ կերպ չտնօրինէին» (եր. 18)։

Տեսնենք ի՞նչ էին այդ անակնկալ պատահարները։

Հայրապետ էֆէնտին (Սաթինիկի հայրը) յարաբերութիւններ ունէր Հանսօն անգլիացի համբաւաւոր դրամատէրի հետ, որը մի երկուշաբթի առաւօտ սնանկանում է (1880 թիւ դեկտ. 8ին). այդ սնանկութիւնը մեծ հարուած է տալիս Հայրապետին. Թէ ինչո՞ւ, այդ յայտնի չէ և հեղինակն խոկ չը գիտէ (վատ նշան մի վիպասանի համար, որը պէտք է ամէն բան գիտենայ և իրաւունք ունի գիտենալու). Ի՞նչ պէտք է անել. Նախ եւ առաջ Հայրապետը սկսում է չափաւորել իւր տան ծախսը, իւր գործակատարներին վռնտել և հաշուապահի տեղը իւր Փարիզի բժիշկ որդին եւ բերել տալ ուսումը կիսատ թողնելով. Սաթինիկին, որը իւր բժիշկ եղբօրը շատ էր սիրում, այդ հարուածը խիստ է լինում. (մենք զարմացանք, թէեւ վիպասանը չը գիտէ, որ Հայրապետը Հանսօնի մօտ գումար ունի եղել). խոկ այդ հարուածը պէտք էր եւ մեղել ամուսնանալով Բերովբէ էֆէնտիի հետ, որը հարուստ էր և կարող էր օգնել Սաթինիկի հօրը. խե՜ղճ աղջիկը որոշեց իրեն զոհել իւր եղբօր համար և 31 թիւ Ս. Սարգսի օրը հարսանիքը տեղի ունեցաւ (եր. 25)։ Հարսանիքից յետոյ Հայրապետ աղան բաւական եւ, բայց հեղինակը ասում է թէ «չենք ուզեր Սաթինիկի հետ մտնել իւր նոր տան մէջ և քայլ առ քայլ հետեւիլ իւր ընտանեկան կենաց եղերերգութեան» (եր. 25) (ընդհակառակն պէտք է ուզել և ոտ առ ոտ հետեւիլ այդ հետաքրքիր դէպքին). ի վերջոյ Սաթինիկը զզուած (յայտնի չէ թէ ինչու) անհնարին լինելով կենակցիլ իւր ամուսնոյ հետ, մի օր 1883 թուականի ըսկիզբները (ամբողջ 2 տարի յետոյ) եկաւ ծընողաց տունը և այլ եւս չը վերադարձաւ իւր ամուսնոյ մօտ (եր. 25)։

1883 աշնան վերջերը Հայրապետ էֆէնտիին դրացի եկաւ վերին Վասփորէն մի ընտանիք, որը բաղկացած էր մի մարդուց, մի կնոջից, մի աղջկից և մի երիտասարդից. երիտասարդը Արամն էր, որը շուտով ծանօթացաւ Սաթինիկի հետ. Նորա հետ սկսեցին վիճաբանութեան մէջ մտնել. Արամը շատ անգամ խոկ իւր հ... ոմզման հակառակն էր խօսում Սաթինիկի հետ ուսումնական վէճերը շարունակելու համար (անո՜յշ վիճաբանութիւններ) և ի վերջոյ երկուսն էլ սիրահարւում են միմեանց վրայ և մի օր խաղալու մէջ Արամը յայտնեց իւր սէրը այս խօսքերով. «ես ալ, եթէ յաղթեմ, սիրտդ կ'ուզեմ» (սովորական յանդգնութիւն, սիրտներդ չէ՞ տրուիմ) (եր. 30). այսպէս համոզեց Սաթինիկին յունվար 26ի գիշերն պարահանդէս գնալ, ուր նոցա մենք հանդիպում ենք հէնց Ա. գլխում և ուր Սաթինիկի արիւնը եռ գալով Արամի տուած տաք համբոյրներից «մեղաւոր ես, ասում է, որովհետեւ շրթունքներդ տաք են և ձեռքերս այրեցին» (եր. 4) (մեղմ պատասխան, սակայն մի երիտասարդի արիւնը եռացնող). տիկինը հեռանում է պարահանդէսից սիրելով և թողնում է Արամին այնտեղ ուրախութիւնից արբշիռ (եր. 6-7)։ Այնուհետեւ «օր մը Արամը հովուերգութիւն մը երգեց» (եր. 33) և առաջարկեց Սաթինիկին երթալ առանձնանալ սիրուն գիւղ մը, դալարապատ «շալէ» մը վարձել և մոռանալ աշխարհը երջանիկ ապրելով. Սաթինիկը չի ուզում հետեւիլ նորան և երկու մտքի վրայ եղած դեգերում էր. «Սաթինիկ կեանքի մեծ ճգնաժամի մէջ էր» (եր. 35)։ Պ. հեղինակը Ռուսաստանից դառնալով Պ. Ջերա[ից] լսում է, որ երկու զոյգերը գնացել են ապրելու (Սաթինիկը զիջել է) Զինճիրլի Գուլյու և գեղջկական կեանք վարելու (եր. 37). Պ. հեղինակը և Ջերալը վճռում են այցելել նոցա, գնում են և զոյգերին գտնում են երջանիկ, խիստ երջանիկ, ինչպէս որ գողտրիկ լեզուով պատմուած է երես 39-41. ընթրում են պարոնները, վերադառնում են լաւ տրամադրութեան տակ, սակայն Պ. Հեղինակը (վատ գուշակողի նման) սկսում է գուշակել, որ դորա վերջը տխուր կը լինէր (եր. 42-43)։ ԺԱ. գլխի մէջ հեղինակը պատմում է թէ ինչպէս Արամը հետզհետէ սկսում է պաղիլ Սաթինիկից, ցանկալով կեանքի մէջ մտնել, ուր նա անկարող էր մուտ գործել իւր ապօրինաւոր կնոջ հետ և Արամը մտնում է գեօղանատան մէջ իբրեւ պաշտօնեայ (եր. 48)։

Կ'երեւի թէ, գիտում է պատուարժան Ջերալը—ճանճրոյթը սկսած է, (եր. 48)։ Անցեալ տարի աշնան Պ. հեղինակի բարեկամաց խմբին վերադարձաւ Շահնազար փաստաբանը, որին Արամին են ներկայացնում և այդ երկու իրաւագէտները շուտով բարեկամանում են (բնական բան է). եր. 49։ Շահնազարը գովեստիւք է խօսում Տ. Սաթինեան մասին, երբ նորան տեսնելու է գնում, խոկ այս տարի յունվարին 3-4 ամիս յետոյ մի օր նա Սբօնէքի հիւրանոցն է մտնում և Պ. Հեղինակին և Ջերալին պատմում է, որ Արամը արդէն ձանձրացել է Սաթինիկի հետ ապրելուց և «տարին տասն երկու ամիս տուն նստել և խիկ ոլորելուց։» «Այս պատմելով Շահնազար կը խնդար, (կեցցէ Պ. Փաստաբանը), մենք ալ կարող չ'եղանք խնդալնիս բռնել» (կեցցէ'ք եւ դուք, ի'նչ լաւ խնդալու առարկայ է, ցաւիլը, տրտմիլը ո՞ւր մնաց (եր. 53). շարունակում է պատմել և Պ. Ջերալը վճիռ տալով Արամին կոչում է-Անպիտան արարած - (շա'տ մեղմ է). պիտի ամուսնանայ նաև Արամը, յայտնում է Շահնազարը (եր. 54), խոկ Պ. Հեղինակը գիտում է, որ «թուի թէ իւր (Արամինը) սիրտը բաւական օթեւաններ ունի...» (եր. 54) (և աւելի լաւ էր ասել «իւր սիրտը հասարակաց կառք է»). աւելացնում է նաև որ «ինծ համար Արամը ոճրագործ մ'է» եր. 55. (կեցցե'ս, դատար յարմար բառը). տեսէք թէ ո՞ր աստիճանի է հասել, որ Արամը յանձնարարում է Պ. Շահնազարին այդ լուրը Սաթինիկին հասցնելու և պարոնը մերժում է (խիստ լաւ արիր) եր. 56։

«Ելանք» ասում է հեղինակը գլուխը վերջացնելով «Սբօնէքէն գնացինք, գտանք մեր ընկերները, բայց վշտացած էինք... (հապա որ քիչ մ'առաջ ծիծաղում էիք)։

Արամը պսակւում է, Տ. Սաթինիկը իմանում է այդ, սակայն մեղ չէ դնում իրեն, առարկելով Պ. Հեղինակին «որ կըրգոյի թէ օր մը չէ օր մը այս բանս պիտի ըլլայ, չէր կրնար ապրիլ ինծ հետ՝ զրկուած լինելով ընկերութենէ և զուարճութենէ ևն» եր. 59. սակայն ցաւ է յայտնում, որ իւր եղբայրը, բժիշկ եղբայրը (որին իւր անձը զոհեց) մոռացել է իրեն և ոչ խոկ մի անգամ իրեն տեսնելու եկաւ (եր. 61). հեղինակը խոստանում է տեսնել Սաթինիկի եղբօրը և խօսիլ, խոկ տիկինը պատասխանում է որ «աւելորդ է... ես աշխարհի համար, առանց բացառութեան (տեսնո՞ւմ էք առանց բացառութեան է ասում) այլ եւս արհամարհելի կին մ'եմ» եր. 62. (խեղճ կինը իրաւունք ունի). այստեղ տիկինը պատմում է որ ինքը պատելու ժամանակ կամենում է գգուել մի քանի մանուկների, բայց նոցա մայրերը ետ են կանչում մանուկներին և Սաթինիկի համար ասում են որ «չէ՞ է, չէր» (եր. 63)։ Հեղինակին պէտք է եղել նկարագրել ԺԵ. գլխում (եր. 65) Արամի հարսանեաց հանդէսը և մի եպիսկոպոսի քարոզը, քարոզ՝ որը ըստ ունկնդիրների քանակութեան փոփոխութիւն է կրում եւ անաչառ եպիսկոպոսը «ան» մասնիկը չորս կամ հինգ ունկի մօրակով քչում է։

Տիկին Սաթինիկը Նոր-Թաղում գնալով, այնտեղ նկատում է Արամին իւր նոր կնոջ հետ և միւս օրը անկողին է ընկնում (խե՜ղճ կին)։ Միւս օրը Պ. Հեղինակը գնում է Սաթինիկի եղբօր մօտ, պատմում է նրան ամէն ինչ, բայց բժիշկ եղբայրը ուսերը թօթուելով «կատակերգութիւնը գէշ չէ, պատասխանել է—խնդրեմ այլ եւս մի' խօսիք նրա վրայ, նա մեզ համար մեռած է» (եր. 70). (խոկ դո'ւ, «անպիտան արարած», ինչպէս ասում էր Ջերալը—բարոյապէս մեռած կը լինէիր, եթէ քո արհամարհուած քոյրդ իրեն քեզ չը զոհէր։)

Ի վերջոյ Սաթինիկը բոլորովին վատ դրութեան մէջ է ընկնում. Պ. Արփիարը յայտնում է այդ նորա մօրը, մայրը վազում է աղջկայ մօտ բժիշկները գալիս են և ժամանոյ ջերմութիւնը 41 աստիճանի մէջ են գտել (մի աստիճան եւս և վերջացաւ). «ես մեռցուցի աղջիկս» գոռում է մայրը, «սեւ էր եղեր այն օրը որ կարգեցի զինքն ան մարդուն հետ» (եր. 75) (ի հարկէ, երբ բանը բանից վերջացել է)։ Տ. Սաթինիկը մեռնում է իւր հիւանդութեան տասն և մեկերորդ օրը երեկոյեան դէմ (եր. 75). Մնում է թաղման խնդիրը. բայց քահանան վախենում է առանց Պատրիարքարանի իրաւունքի թաղել, որովհետեւ Սաթինիկը թողել էր իւր ամուսինն և ուրիշի հետ էր ապրում (եր. 77). մինչեւ խոկ քահանան երբ ի պաշտպանութիւն է ելնում, մի եպիսկոպոս, մի ազգի հայր սպառնում է ասելով.

«—Տէր հայր, մորուքդ քեզի բե՞ռ եղած է» (եր. 78) (երեւի եպիսկոպոսը մորուս չի ունեցել և կամեցել է քահանայի փառաւոր մորուսը խլել)։

Թաղվում է ընկերութիւնից, եկեղեցւոյց դատապարտուածը և նորա գերեզմանի վըրայ «խաչի տեղ պսակ մը դրինք» (եր. 79)։

Այսպէս վէպը վերջանում է։

Մի քանի խօսք ունինք ասելու վէպի մասին, որովհետեւ Պ. հեղինակը չը կամենալով քննադատներին նեղութիւն տալ, ինքը քննադատել է իւր վէպը դատողութիւններով (տես երես 14, 16, 23, 24, 28, 29, 31, 32, ևն). խոկ մի քանի ռամկօտ և հետաքրքիր տեսարաններ, որոնք աւելի իրաւունք ունէր, քննադատութեան թողել է, ինչպէս Սաթինիկի ամուսնութիւնից Բերովբէ էֆէնտիի հետ մինչեւ նորան թողնելը «ընտանեկան եղերերգութիւնը» և Հայրապետ էֆէնտիի Սաթինիկին ստիպելը «սկանդալը» տան մէջ։ Այս երեւոյթները, այսինքն երիտասարդի մի աղջկայ խաբելը և նորա աչքի առջեւ ամուսնանալը այնքան շա'տ են, որ վիպասանը ստիպուած է այլ եւս թողուլ այդ նիւթը, տեսնելով, որ այնքան անգամ գըրուած է. ես յիշում եմ մի այդպիսի վէպ նորէն հայերէն «Մարիա» անունով, հեղինակութիւն Յ. Տէր-Գրիգորեանի, յիշում եմ նոյնանման վէպեր տպուած «Մշակ» ի թերթօններում, «Մեղու» բանասիրականներում ևն, բայց առանց կեղծելու ասում եմ, որ «Դատապարտեալ» ը իւր կարգի մէջ առաջին տեղն է բռնում, գրուած գողտրիկ և ազդու լեզուով, գեղեցիկ նկարագրութիւններով, ինչպէս են «գաւառական ընտանեաց», «վաճառականական սնանկանալու», «գիւղային աղուական կենցաղավարութիւն» ևն ևն նկարագրութիւնները կենդանի և ցոլացող գոյներով։ Մի բան, որը պակասում է վէպը աւելի գեղեցկացնելու, դա կանոնաւոր պատմելն է. երեւակայեցէք թէ գլուխների այդ խառնուրդի, բառերի այդ խրթինութեան և ոճերի այդ սահունութեան մէջից մի հասարակ թերուս ընթերցող ի՞նչ կարող է ըմբռնել։ Մի վիպասան վէպը գրում է ո'չ միայն բարձր և կրթուած, այլ և ստորին և անկիրթ դասերի համար, ո'չ միայն 40 ամեայ, այլ և 16 ամեայ և 50 ամեայ մարդերի համար, հետեւապէս նորա գլխաւոր յատկութիւնը այն պիտի լինի, որ վէպի լեզուն մատչելի լինի ամէն դասին. չէ՞ր կարելի «հայել» (երես 2) բառի տեղ «դիտակ» որը ընդհանրացած է, «աճառապինդ» (երես 3) բառի տեղ «ամուր», «գրգանոյշ» բառի տեղ «փափուկ» և «գերախանչ» բառի տեղ պարզապէս «ուռած» բառերը գործածել, չէ՞ր կարելի մի քանի այլաբանական'և բանաստեղծական նախադասութիւնների տեղ պարզը գործածել աւելի հասարակ դասին հասկանալի անելու համար։ Այո՛, Ֆրանսիացի և առհասարակ եւրոպական հեղինակները գործ են ածում բանաստեղծական մտքեր, փքուն բառեր, բայց Ֆրանսացի ամենահասարակ մարդը տեսել է դիմակահանդէս, թատրոն, կլուբ ևն. խոկ հայը չէ տեսել, մինչեւ խոկ չը գիտէ թէ այդ բառերը հայերէ՞ն են թէ ոչ կամ հայը կարո՞ղ է մտնել այդպիսի տեղեր առանց «հոգուն մեղք անելու»...։

Ոչինչ անբնական բան չը կայ վէպի մէջ, ամէնքն էլ ցաւալի էրող-բէ-անէր են, ամէնքն էլ ճիշդ կէտ առ կէտ. խոկ վէպի բովանդակութեան մասին մեր քննադատութիւնը կամ դիտողութիւնը աւելորդ կը լինէր, որովհետեւ ինքը հեղինակը ազատել է մեզ այդ նեղութիւնից հետեւեալ ընտիր խօսքերով, որը իր իրաւունքը չէր.

«Դու զոհեցիր անձդ եղբօրդ, ծնողացդ սիրուն. վսեմ էր գործդ.........ընկերութիւնը գրուատեց «երիտասարդին», դատապարտեց զքեզ. եկեղեցին օրհնեց զնա (եկեղեցին չէր, այլ նորա մի անպիտան պաշտօնեայն) և դատապարտեց զքեզ (եկեղեցին չէր, այլ նորա մի մորուս սիրող պաշտօնեայ եպիսկոպոսը). ոչ ուրեք գթութեան հանդիպեցար և սակայն Աստուած գթութիւն է» (վէպի վերջին կտորը)։

Այո՛, մենք էլ ասում ենք—Աստուած գթութիւն է, բայց իւր՝ արարածը անգթութիւն...։

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ

ԼՈՑԹԸՆ եւ ՁԻՄՆԷԼ
ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ
ՔԻՒՐՔՃԻ ԳԱՐՈՒՍԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

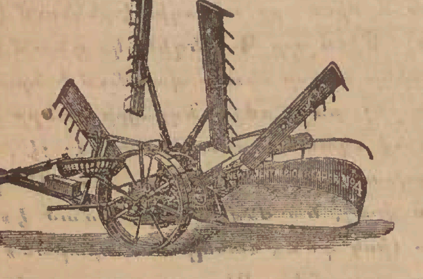

«ՕՐԻԱՆ» մակնանուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը հնձէ 300 օխա։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է։ Գնողն երբ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իւր ստակն։

502

DRAGÉES MEYNET D'EXTRAIT NATUREL DE FOIE DE MORUE

Որքան անձինք կը հրաժարին՝ թօ՛ իրենց և թէ՛ իրենց զաւակաց համար՝ Մէրլուձկան իւղի օգտակար գործածութենէն, իւր ազդած զզուանաց պատճառաւ։ Փարիզցի դեղագործ Մէյնէի Մօրիւ ձկան իւղի բնական մասն նոյն ծագումի; նոյն բնական կազմութիւնն ունի, ինչ որ ունի իւղն (Թխագոյն ճշմարիտ իւղ)։ Կը պարունակէ անոր բոլոր կազդուրիչ յատկութիւններն և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամեն պարագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անպատեհութեանց և ո՛չ մին։ Սրդարեւ բնաւ յառաջ չբերեր ստամոքսի յոգնութիւն, և ամենափափուկ տղան, ամենաքնքուշ աղջիկն դիւրութեամբ կը գործածեն զայն Մէյնէի շաքարահատ կամ Մէյնէի հատիկներու (փոքր շաքարահատք մանկանց համար) ձեւին տակ։

Այդ Շաքարահատք ամենազդու դարման են ընդդէմ արեան պակասութեան, վտատութեան, դեղնութեան, կուրծքի հիւանդութեանց, արեան ականջաւմ, ապաքինմանց, ուժաչատուութեան, ախորժակի պակասութեան, ծերոց տկարութեան, և կը զարգացնեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը։

Մէյնէի շաքարահատք ամենաթանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն այս երկրին մէջ, ուր վերոյգրեալ հիւանդութիւնք կը տիրեն։ Իրենց գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանաւանդ այս միջոցիս, ուր բազմատեսակ իւղեր կը վաճառուին որք Մօրիւ ձկան ճշմարիտ իւղ չլինելէ զատ ամեն ինչ են։

Մասնագիտաց իւղոց խսկ կեղծեր և նըմանութիւններ կը պատրաստուին Կ. Պոլսոյ մէջ խսկ։ Թուրքիոյ համար ընդհանուր մթերանոցապետ և Ներկայացուցիչ
Ժ. ԱԼԻՊՐԱՆՏԻ
Դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերայի մեծ փողոց, Թիւ 169

ԻԼԱՆ
ԽԱՃԻՆԷԻ ԽԱՍԱՑԻ ՇԱՀԱՆԸ

Երղագ անպարըսա ալընաճաղ ոդանըն մինագասարնա չէհրը հալը բումինին աէօրտինճիւ չարչէնպիհ կիւնիւ պաշլայաճաղընտան, իսմէ.ք իտէն թիւճճարըն էէվմ մէդ.քիւրտէ խաղինէի Խասսաի Շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր։

1 Իյլուլ 301 — 3—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Էճզա անպարը իչիւն սէնէյի հալիյէ չուպալթ նիհայէթինէ գատար լուզումը օլտըգճա ալընմաղ իւզրէ միւպայիա օլընաճաղ օլան ֆիթիլլի.ք թիֆթիֆին չէրայիթի վէճհիլէ պէհէր գըյէյի ճէտտի օթուզ ղուրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իչպու իւուլը բումինին աէօրտինճի չարչէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէ.ք ատր, վէ պէշինճի բէնչչէնպիհ կիւնիւ տախի թէգարրիւր իտէն ֆիյաթտէն իւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան իթա իթմէկէ թալիպ օլանլէրին լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

2—3

1 Իյլուլ 301

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ֆէս ֆապրիգայի Հիւմայունի իչուն իթթիխազ օլունան նիւմունէսինէ վէ չըրութը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէն միւպայէա օլունմաղ իւզրէ մէվգիի մինագասայա գօնուլան հիւզ պին գըյէնի ճէտտի քիրլոս գըրգըմ Տօպուճա եախաղըսընըն պէհէր գըյէնի ճէտտի սէքիզ պուչուք ղուրուշա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իւլուլը բումինին օն պիրինճի չարշէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն մինագասաը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ վէ օն իքինճի փէնչշէնպիհ կիւնի իւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

3 Իյլուլ 1301 — 1—3

ՏԻՕԺԷՆ — ՊԻԼՕՏ

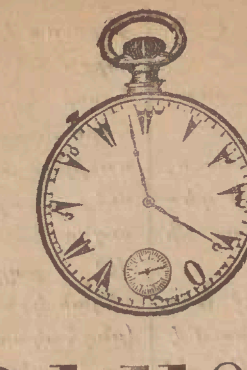

Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ եւ Ը^նկ.

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԵՐՈՒ ՇՂԹԱՅՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼ ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ ԳՈՀԱՐԵՂԻՆԱՑ

Վերոյիշեալ Տիօժէն նշանը կրող այն նորաձեւ Նիքէլ ժամացոյցներն իրաւամբ արժանացած են Գործաւորաց դասակարգին համակրութեան, որովհետեւ թէ՛ գնով դիւրամատչելի են գործաւորաց և թէ՛ ճշդութեամբ կը գերազանցեն ոսկի Քրոնօմեթրներն իսկ. այս ժամացոյցերն իրենց յարմար գեղեցիկ տուփերն ունին, և կը ծախուին ի գին 80 դրուշի (4 մէճիտ)։ տուգինայով առնողներու կանոնաւոր զեղչ կ՚ըլլայ։

Պիլօտ նշանով ճանչցուած մեր զանազան տեսակ արծաթ ժամացոյցերն արդէն բաւական տարիներէ ի վեր լաւ կերպով գնահատուած են ամեն ժամագործաց կողմանէ թէ՛ աստ և թէ՛ ի գաւառս։

Սոյն ժամացոյցերու մեծ սպառումն արդէն սկսած է նախանձ շարժել խումբ մը օրինակողներու որոնք իրենց ուղեղն կը յոգնեցնեն իրենց յոռի ժամացոյցները նըմանցնելու արտաքին տեսքով մեր ճշմարիտ Պիլօտներուն, նոյն իսկ այդ նշանն ալ փոքր ինչ փոփոխեալ յանդգնաբար կեղծելու։ Ուստի պարտք կը համարիմ արգոյ Հասարակութեան ազդարարել և մասնաւորապէս Պոլսեցի և գաւառացի ժամագործաց որ մեր Պիլօտներն (Ջիվիլի անուամբ ծանօթ) այսուհետեւ պիտի կրեն, բաց ի այս նշանէն, մեր անունն Գաղղիարէն լեզուաւ ճերմակ տախտակին վրայ և Տաճկերէն լեզուաւ մեքենային վրայ։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ	ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ
Կ. Պոլիս, Ջինճիրլի-խան վարի յարկ Թիւ 7—8	Զուլխաճի-խան փողոց Թիւ 8 Մաֆազաճըլար փողոց Թիւ 42

ՆՈՐՏՏԱՅՉԻ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ՚ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ չահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԻԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ
50

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ եւ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութեան

		Անգլ. Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		2,500,000
Վճարեալ »	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	
		1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի և Էպըրտինի ապահովութեան ընկերութեան

		Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ »	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300	
		2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572	
		771,778

Ստորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալով Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բանողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սոյն ագրեալը, շոգենաւներու և առագաստանաւերու մէջ ի վաճառաքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա, Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ եւ ՎԱՐԿԻ
Կեդրոնատեղի 116, հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Բարիզի Ընդհանուր խնայողական Սնտուկին գործառնութիւնքն են, Գաղղիոյ կառավարութեան անմիջական «երաշխաւորութեան» ներքեւ գանուող, և մեծամեծ պարգեւներով վիճակահանութեանց մասնակցող Ֆրանսական արժէթղթոց վաճառումը։

Ընկերութիւնը կազմուած լինելով 24 Յուլիս 1867 Թուագրեալ օրէնսգրին տրամադրութեանց համաձայն, իւր գործողութիւնք Ֆրանսայի կառավարութեան քննութեանն «գօնթրօլ» ենթարկուած են։ Այս մեծ և անժխտելի ապահովութիւն մ՚է զոր ընկերութիւնն կ՚ընծայէ իւր յաճախորդաց։

Ընկերութիւնը կը դիւրացնէ հասարակութեան «ամսական վճարմանց միջոցաւ» դիզել մի փոքր հարստութիւն և ունենալ միանգամայն մեծ պարգեւ մը շահելու յոյսն։

Առաջին ամսավճարն տրուելուն պէս, բաժանորդն կ՚ընդունի իւր գնած արժէթղթին թիւն, և կը վայելէ նորա իրաւունքներն, որպէս թէ բաժնեթղթին գինն ամբողջովին վճարած լինէր. Հետեւաբար արժէթղթին շահելիք պարգեւներն և տոկոսի կտրօններն իրեն կը վերաբերին։

Ամսական վճարմունք են, ըստ արժէթղթին 5, 10 և 20 ֆրանք։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Ընդհանուր Ներկայացուցիչն Ընկերութեան՝ վասն Թուրքիոյ, Ապտուլլահ Նասի էֆէնտի, 4 Պահճէ-գաբու, Կ. Պոլիս։
Ներկայացուցիչ ի Պրուսա, Յովհաննէս էֆէնտի Յ. Պօտուրեան
Ներկայացուցիչ ի Զմիւռնիա Ալթեա եղբարք

Le Papier JOB

a obtenu 41 méd.: 10 en or, 9 diplômes d'honneur, et a été mis 8 fois hors concours.—JEAN BARDOU *ne fabrique* que cette marque, *protégée par 52 jugements et arrêts, et signe. . .* J^n Bardou

Personne au monde n'a pu obtenir un pareil degré de perfectionnement, aussi nul doute que dans un temps très prochain tous fumeurs de cigarettes ne fassent usage que de ce papier seul bon!! — *La fabrication du* JOB *occupe plus de 800 ouvriers.*
— *Maison fondée en 1840.* —
Demander ce cahier chez tous les débitants de tabac.
Exploitation Générale: J. Z. PAUILHAC, Toulouse.

ԲԱԲԱԵԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թօնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրջա
Արտաւատ	2,500	Ռոմբըլա
Աշխատանք	2,500	Քրուիչշանք
Լազոնիա	2,500	Ռոբինս
Մառէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուլմէրիա	2,800	Ֆօթըրգիլ

Պրէնենխո շոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։

Այա Սոֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվըրբուլէն աստ կ՚սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ՚ընդունի Ներքին երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ. Գործակալք
513

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք ամեն շաբաթ կանոնաւոր կը բանին Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալոնիա	5,000
Պալպէգ	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարագոսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քետար շոգենաւը, նաւապետ Աթքին, Լիվրբուլէ սա ո հասաւ ընդհանուր վաճառով։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈՒԼԻ Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի փողս խան Ղալաթիա
511

ՄԻՋԱՏԱՍՓԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ ԾԽՄԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ
Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉի
Ի ՍԹՈՒԼԻՎՕ, ԴԱԼՄԱՏԻՕ.
Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մոմհանէ, Լոյտ խան, 2.

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՆԱՆԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ եւ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի և Բաթէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լէ Կօժ, որ օգոստ. 27ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 15ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ՚Աննաբօյէ։

Ուղեւորներու և արտ ուղեւորութեան
Նաւաշէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17—18 Քիւչիւք Միլլէթ Մոմհանէ փողոց, Թիւ 141
514

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ միջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ եւ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէանդրօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարտին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օգդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բոլերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդեր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրազօ	2,600	Ռիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռոմէօ	3,500
Կայիլէօ	5,500	Սալերնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քոանդօ	3,600
Քէլօ	2,000	Էէտօ	1600
Քօմօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Սալերնօ շոգենաւը, նաւապետ Ռօձըրս ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Ռինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած, պարպած և յՕտեսա ուղեւորած է։

Տրադօ շոգենաւը, նաւապետ Տուկլաս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած է։ մեկնած է Իզմիր, Պոլիս և Օտեսա երթալու համար։ Սեպտ. 10ին աստ կ՚սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՆ ԸՆԿ. Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա
514

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Սեւ-ծովու միջեւ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալճերիան	2500	Ֆլորենեան	3700
Ալկարեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպերեան	5500
Արգատեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իստրեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէգալեան	2200
Քասթելեան	800	Լիկուրեան	2500
Տալմէնեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օբորթօ	700
Էմիլեան	3700	Բերսեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալենսեան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Անտալուզեան շոգենաւը, նաւապետ Ֆըլէմինկ ամսոյս 21ին շաբաթ օրը դէպի Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճամբով։

Ալկարեան շոգենաւը, նաւապետ Քրիստեան այսօր ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն աստ հասաւ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ
Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլըրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռեճդօլ և ընկ.
512

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆերօս	4000	Նեբթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ադլանդիք	1700
Թեպս	3250	Լոդիւս	800
Մեմֆիս	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սեւիլ	700
Սֆինքս	3000		

Սեսոստրիս շոգենաւը, նաւապետ Քերուբ, ամսոյս 23ին Լիվըրբուլէն աստ կ՚սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Մէյտանճըգ փողոց, Ռեթթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ
515

Արտօնատէր Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1885 Սեպտ. 1 Կիրակի օրէն սկսեալ մինչեւ Սեպտ. 30

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւաց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. — Թ.

) 12 — Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիք. (Ենիք. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 17
) 12 35 Ենիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
) 1 — Ր. և Ա. Գաւ. Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Քիրէճ. Թար. Ենիք. (Ենիք. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրերը Ռմէնիա Միրկեօն Պօյ. Հիսար Պէպէք) 32
) 1 50 Ենիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրերը չպիտի հաղորդակցի) 21
) 2 15 Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թար. Ենիք. (Ենիք. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 34
) 2 50 Ենիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր Հիսար Պէպ. (պիտի հաղորդակցի) 17
) 3 15 Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Քիրէճպ. Թարապ. Ենիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Արնաւուտ գիւղ պիտի հաղորդակցի) 20
) 4 15 Ա. Գաւազ. Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
) 5 30 Են. Մեզ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. 32
6 15 Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշտա. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 1
8 15 Ա. և Ր. Գաւ. Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Ռմէնիա պիտի հանդիպի) 34
10 — Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշիք. 28

Արնավուտքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւաց ժամերը

) 12 — Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 20
) 12 40 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գաւ. 1
) 1 10 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 28
) 1 50 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գաւ. 4
) 2 30 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 22
) 3 25 Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապաթ. 4
) 4 15 Պէպ. Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթ. 22
10 45 Հիսարէն Չէնկէլքէօյ 22
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 1

Ասիական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւաց ժամերը

) 11 45 Վանիք. Չէնկլ. Պէյ. Գուզկ. Գապթ. 21
) 12 10 Պէյգ. Բաշպ. Ր. Բ. Մահ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
) 12 45 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլերպ. Գուզկ. 33
) 2 — Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկ. 23
) 2 30 Պէօյ. Թար. Պէյ. Բաշ. Ր. բաշտ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. (Գանտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 18
) 3 30 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 23

) 4 15 Պէյգօզ Բաշպ. Րիֆաթ բաշա Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշ. (Ուրբաթ օրեր ժամ 4 30 Մեզարպուրնուէն պիտի ելլէ)։ 28
8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկ. Իւսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. Մահ.) 21
10 25 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

) 1 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնաւ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Ռմէն. Ենի. Թար. Պէօյ. Մեզարպ. Ենիմ. 20
) 2 — Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշպ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մեզ. Ենիմ. 1
) 2 15 Պէշիք. Օրթա. Արնաւ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Ենիմ. Ր. և Ա. Գաւազ 33
) 3 30 Պէշիք. Օրթաք. Պէյլ. Արնաւ. Գանտ. Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Ենի. 32
5 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք. Ր. Հիսար Պօյաճ. Էմիրկ. Ռմէն. Ենիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզ. Ենիմ. և Գաւազներ 34
6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյ. 21
8 15 Պէշիք. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյ. Մեզար. 28
10 — Ենիք. Թարապ. Պէօյ. Մեզար. Ենի. (Ուրբաթ օրերը ժամը 9 45ին) 32
10 30 Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ռմէն. Ենիք. Թար. Քիրէճպ. Պէօյի. Մեզար. Ենիմ. 18
11 10 Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Ենիմ. 34
11 30 Պէպ. Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ռմէն. Ենիք. 22

Կամուրջէն Արնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

) 1 15 Ուղղակի Արնավուտքէօյ 4
) 1 55 Ուղղակի Պէպէք 22
) 2 0 Ուղղակի Պէպէք 4
) 3 40 Ուղղակի Պէպէք 22
9 50 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. Ր. Հիսար (Վ. ռաֆոր եկող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
10 25 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. 1
11 5 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 21
11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. 28
12 — Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիքթաշ) 1

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

) 12 30 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէ. Չէնկ. Ա. Հիսար Պէյգ. Ենիք. (Ուրբաթ օրերէ զատ) 21
) 1 25 Ուղղակի Գանտիլլի 23
) 1 20 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլպ. Չէնկլք. Վանիք. Ա. Հիսար. Գանլըճ. Բաշպ. Պէյգ. Ենիք. 17
) 2 45 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշպ. Պէյգ. (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. մահ. և Մեզարպ.) 28
) 3 — Ուղղակի Գանտիլլի։ 23
9 25 Գապաթ. Պէշիք. Գուզ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գաւազներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Ր. Բ. մահ. Բաշպ. Պէյգ. Թար. Մեզարպ. Գաւազներ 17
10 40 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վան. Գանտիլլի. Պէպէք (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 10 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Րիֆաթբ. Բաշպ. Պէյգ. 23
11 40 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 20

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 35	— —	6 5 Պէշիք.
— —	6 15	— —	7 —
12 —	7 —	12 25	8 15
12 30	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	8 55	1 20	9 35
1 30	9 45	1 50	10 5 Պէշիք
2 —	10 — Պէշիք	2 25	10 30 Գզ.*
2 30	10 30	2 55	11 —
3 10	10 50 ԳզՊշ	3 40	11 25
3 55	11 20	4 15 Պէշիք	11 50
4 30 Պէշիք	11 40 *	4 50	12 5
5 —	12 5	5 15	12 5 Պշ Գզ*

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 35 Պէշիք	12 —	7 —
—	6 15	12 25	8 15
12 —	7 —	12 55	9 — Պէշիք
12 30	8 10 Պէշիք	1 25	9 35
1 —	8 45	1 55	10 — Պէշիք
1 30	9 30	2 35	10 35
2 —	9 55 Պէշիք	3 25	11 15
2 45	10 25	3 55 Պէշիք	11 50
3 30	11 —	4 45	12 5
4 15 Պէշիք	11 35	5 25	
5 —	12 5	6 10 Պէշիք	

(*) Այս շոգենաւք Հրեից տօներուն և ուրբաթ և շաբաթ օրերը չպիտի երթեւեկեն։
) Այս նշանը կրող շոգենաւք Օգոստոս 17էն սկսեալ մէկ քառորդ ժամ յառաջ պիտի մեկնին։

ՀԱՐԷՄ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ
ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 20 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — » »
10 45 » » » »
11 35 » » (կիրակի օրեր Ժ. 11ին)
1 — կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 40 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 30 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 20 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը Ժ. 10 45ին)։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

) 2 — Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
3 30 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
) 9 — Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — » Գապաթաշ
) 2 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
4 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
) 9 30 » »
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան. — Օդը մեգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

Ուրբաթ օրերը ժամ 4ին շոգենաւ մը մեկնելով Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Րիֆաթբ. Բաշպ. Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ պիտի երթայ և անտի ժամը 10 45ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի վերադառնայ։

Ուրբաթ իրիկունները ժամ 1,15ին Ենիմահալլէէն շոգենաւ մը ելնելով պիտի հանդիպի Մեզարպուրնու, Պէօյիւք. Թարապ. Ենիք. Միրկեօն. Ռում. Հիսար, Արնավուտ. Օրթ. Պէշիք և անտի կամուրջ։